

Πολυμελής Πρωτοδικείο Αθηνών 3141/2015

Πρόεδρος: Ιωάννα Μάμαλη, Πρόεδρος Πρωτοδικών

Εισηγητής: Ευάγγελος Χατζίκος, Πρωτοδίκης

Δικηγόροι: Σωτηρία-Ευανθία Ράπτη, Αλκιβιάδης-Κωνσταντίνος Ψαρράς

1. Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 294 εδαφ. α', 295 § 1 εδαφ. α' και 297 ΚΠολΔ συνάγεται ότι η νομότυπη παραίτηση από το δικόγραφο της αγωγής ανατρέπει την εκκρεμοδικία ως προς την αίτηση δικαστικής προστασίας που ασκήθηκε με αυτήν (αγωγή) και επιφέρει αναδρομική και αυτοδικαίη κατάργηση της δίκης, ευθέως από τον νόμο και χωρίς να απαιτείται έκδοση απόφασης για την καταργημένη δίκη (βλ. ειδικά ως προς την παραίτηση με επίδοση εξώδικης δήλωσης ΑΠ 138/2014 δημοσιευμένη στην Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α. «ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ», ΑΠ 109/2013 ΝοΒ 2013.1277).

Στην προκείμενη περίπτωση, ο ενάγων παραιτήθηκε από το δικόγραφο της ένδικης αγωγής όσον αφορά την πέμπτη εναγόμενη εταιρία με την από 10.7.2014 εξώδικη δήλωσή του, η οποία φέρει τα στοιχεία του άρθρου 118 ΚΠολΔ, υπεγράφη από την πληρεξούσια δικηγόρο του, Σωτηρία-Ευανθία Ράπτη, και επιδόθηκε στην πέμπτη εναγομένη στις 15.7.2014 (βλ. την με αριθμό 9584Γ`/15.7.2014 έκθεση επίδοσης του δικαστικού επιμελητή στο Πρωτοδικείο Αθηνών, Ν. Τ.). Μάλιστα, ο ενάγων, παριστάμενος με την ίδια ως άνω πληρεξούσια δικηγόρο κατά την δικάσιμο που αναγράφεται στην αρχή της παρούσας, επανέλαβε - πριν την έναρξη της προφορικής συζήτησης της ουσίας της υπόθεσης - την δήλωση περί παραιτήσεως από το δικόγραφο της αγωγής ως προς την πέμπτη εναγομένη, η οποία καταχωρίστηκε στα πρακτικά. Η με τον ανωτέρω τρόπο παραίτηση έχει ως αποτέλεσμα ότι θεωρείται πως δεν ασκήθηκε η υποκειμενικώς σωρευθείσα κατά της πέμπτης εναγομένης αγωγή και η σχετική δίκη θεωρείται καταργημένη. 2. Τα άρθρα 1-4 του ν. 2121/1993 ορίζουν τα εξής: «Άρθρο 1 Πνευματική ιδιοκτησία 1. Οι πνευματικοί δημιουργοί, με τη δημιουργία του έργου, αποκτούν πάνω σ' αυτό πνευματική ιδιοκτησία, που περιλαμβάνει, ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα, το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού τους δεσμού προς αυτό (ηθικό δικαίωμα). 2. Τα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνουν τις εξουσίες, που προβλέπονται στα άρθρα 3 και 4 του παρόντος νόμου. Άρθρο 2 Αντικείμενο του δικαιώματος 1. Ως έργο νοείται κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, ιδίως τα ... αρχιτεκτονικά έργα ... Άρθρο 3 Το περιουσιακό δικαίωμα 1. Το περιουσιακό δικαίωμα δίνει στους δημιουργούς ιδίως την εξουσία (δικαίωμα) να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν: α) Την ... άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή των έργων τους με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει ... δ) Οσον αφορά το πρωτότυπο ή τα αντίτυπα (αντίγραφα) των έργων τους, τη διανομή τους στο κοινό με οποιαδήποτε μορφή μέσω πώλησης ή με άλλους τρόπους... ζ) Τη μετάδοση ή αναμετάδοση των έργων τους στο κοινό με τη ραδιοφωνία και την τηλεόραση, με ηλεκτρομαγνητικά κύματα ή με καλώδια ή με άλλους υλικούς αγωγούς ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, παράλληλα προς την επιφάνεια της γης ή μέσω δορυφόρων. η) Την παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση στα έργα αυτά, όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος. Τα δικαιώματα αυτά δεν αναλώνονται με οποιαδήποτε πράξη παρουσίασης στο κοινό με την έννοια της παρούσας ρύθμισης... Άρθρο 4 Το ηθικό δικαίωμα 1. Το ηθικό

δικαίωμα δίνει στο δημιουργό ιδίως τις εξουσίες: ... β) της αναγνώρισης της πατρότητάς του πάνω στο έργο και ειδικότερα την εξουσία να απαιτεί, στο μέτρο του δυνατού, τη μνεία του ονόματός του στα αντίτυπα του έργου του και σε κάθε δημόσια χρήση του έργου του... γ) της απαγόρευσης κάθε παραμόρφωσης, περικοπής ή άλλης τροποποίησης του έργου του, καθώς και κάθε προσβολής του δημιουργού οφειλόμενης στις συνθήκες παρουσίασης του έργου στο κοινό... 3. Το ηθικό δικαίωμα είναι ανεξάρτητο από το περιουσιακό δικαίωμα και παραμένει στο δημιουργό ακόμα και μετά τη μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος...». 3. Τα αρχιτεκτονικά έργα, όπως προκύπτει από την συμπερίληψή τους στην εκτενή και ενδεικτική απαρίθμηση του άρθρου 2 § 1 ν. 2121/1993, συνιστούν πνευματικά δημιουργήματα που θεωρούνται «έργα», εφόσον είναι πρωτότυπα.

Προστατεύονται τόσο τα δισδιάστατα έργα, ήτοι τα σχέδια, προσχέδια, μακέτες, όσο και τα τρισδιάστατα, ήτοι τα ολοκληρωμένα οικοδομήματα και μάλιστα στην εξωτερική, αλλά και την εσωτερική τους διαμόρφωση (βλ. Εφαθ 2864/2007 ΔΕΕ 2007.1182, Β. Μελά, Η προστασία των αρχιτεκτονικών έργων κατά το δίκαιον της πνευματικής ιδιοκτησίας, ΕΕΝ 1964.489, 490-491, Δ. Καλλινίκου, Πνευματική ιδιοκτησία και συγγενικά δικαιώματα, 2008, 3η έκδ., σελ. 44, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 2, 70/Σταματούδη, Χ. Τσίγκου, Πνευματική ιδιοκτησία Λημματογραφημένη ερμηνεία, 2008, στο λήμμα «Αρχιτεκτονικά έργα», σελ. 60 αρ. 1, Σ. Σταυρίδου, Προστασία αλλοδαπών αρχιτεκτονικών έργων και αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί, ΧρΙΔ 2003.88). 4. Πρωτοτυπία υπάρχει όταν αποτυπώνεται η προσωπικότητα του δημιουργού στο τελικό δημιουργικό αποτέλεσμα (βλ. Γ. Κουμάντο, Πνευματική ιδιοκτησία, 2002, 8η έκδ., σελ. 107, Π. Κοριατοπούλου-Αγγέλη, Πνευματική ιδιοκτησία Λημματογραφημένη ερμηνεία, 2008, στο λήμμα «Πρωτοτυπία», σελ. 419 αρ. 1). Χρήσιμο κριτήριο κατά τον έλεγχο της πρωτοτυπίας συνιστά η στατιστική μοναδικότητα του έργου, ήτοι ότι κάτω από τις ίδιες συνθήκες και με τους ίδιους στόχους κανείς άλλος δημιουργός δεν θα δημιουργούσε κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων το ίδιο έργο (βλ. Γ. Κουμάντο, ό.π., σελ. 108-109, 112, Π. Κοριατοπούλου-Αγγέλη, ό.π.) ή ότι παρουσιάζει μια ατομική ιδιομορφία ή ένα ελάχιστο όριο «δημιουργικού ύψους», έτσι ώστε να ξεχωρίζει και να διαφοροποιείται από τα έργα της καθημερινότητας ή από άλλα παρεμφερή γνωστά έργα (βλ. ΑΠ 1625/2014 ΝοΒ 2015.286, ΑΠ 537/2010 ΔιΜΕΕ 2010.381, ΑΠ 196/2010 ΔιΜΕΕ 2011.508, Εφαθ 5190/2014 ΔΕΕ 2015.130, Εφαθ 2969/2012 ΔΕΕ 2012.756, Εφαθ 2724/2012 ΔΕΕ 2012.1127, Εφαθ 1036/2011 ΔΕΕ 2011.1144, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 2, 31/Σταματούδη). 5. Η πρωτοτυπία ενός αρχιτεκτονικού έργου μπορεί να εντοπίζεται στην τοποθέτηση του οικοδομήματος στον περιβάλλοντα χώρο, στην διαρρύθμιση των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων, στον προσδιορισμό των διαστάσεων, στην επιλογή των υλικών, χρωμάτων και μεγεθών, στην επιλογή και τοποθέτηση διακοσμητικών στοιχείων, στην ενσωμάτωση στοιχείων της φύσης ή στην σύνδεση μεταξύ περισσότερων δομικών στοιχείων [βλ. Χ. Τσίγκου, ό.π., σελ. 60 αρ. 2, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 2, 72/Σταματούδη, Τ. - Ε. Συνοδινού, Η εικόνα στο δίκαιο, 2007, σελ. 30-31, Κ. Κατσούλη, Η νομική προστασία των αρχιτεκτονικών έργων (κυρίως από την σκοπιά του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας), διδ. διατριβή, 2010, σελ. 114· η διδακτορική διατριβή είναι προσβάσιμη στην ιστοσελίδα του Εθνικού Αρχείου Διδακτορικών Διατριβών <http://www.didaktorika.gr/eadd/>].

Πάντως, το αρχιτεκτονικό έργο δεν πρέπει να είναι κοινότυπο ή να ενσωματώνει την απλώς αναμενόμενη τεχνική λύση, δηλαδή εκείνη η οποία υπαγορεύεται από τις περιστάσεις ή από τις ανάγκες που καλείται να εξυπηρετήσει το έργο ως η μόνη κατάλληλη και ενδεδειγμένη λύση ή ως μία εκ των συνηθισμένων και πολύ περιορισμένων τεχνικών λύσεων (βλ. Χ. Τσίγκου, ό.π.,

Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 2, 70/Σταματούδη, Τ. - Ε. Συνοδινού, ό.π., σελ. 31). Σημειωτέον ότι, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 2 § 4 ν. 2121/1993 η προστασία των αρχιτεκτονικών έργων είναι ανεξάρτητη από οποιαδήποτε κρίση περί της αξίας - αισθητικής, κοινωνικής, επιστημονικής, οικονομικής - και τον προορισμό τους (βλ. Εφαθ 2864/2007 ό.π., ΠολΠραθ 2028/2003 ΑρχΝ 2004.210, Γ. Κουμάντο, ό.π., σελ. 118 επ., Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 2, 9-10/Σταματούδη, Κ. Κατσούλη, ό.π., σελ. 122-123, Χ. Τσίγκου, ό.π., αρ. 3). Εξάλλου, αυτονόητο είναι ότι προστατεύεται μόνο το μέρος εκείνου του αρχιτεκτονικού έργου, το οποίο εμφανίζει πρωτοτυπία (βλ. Γ. Κουμάντο, ό.π., σελ. 134, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 2, 33, 71/Σταματούδη, πρβλ. απόφαση ΔΕΕ της 4ης Οκτωβρίου 2011, C-403/2008 και C-429/2008, Football Association Premier League, ΔίΜΕΕ 2011.406, σκέψη 156, απόφαση Δ.Ε.Κ. της 16ης Ιουλίου 2009, C-5/08, Infopaq, ΔίΜΕΕ 2009.426, σκέψεις 37-39, την παρατιθέμενη από Ο. Γαρουφαλιά, Τα εικαστικά έργα & η νομική τους προστασία, 2002, σελ. 207 απόφαση γαλλικού δικαστηρίου, το οποίο έκρινε ότι δεν υπήρξε προσβολή του περιουσιακού και ηθικού δικαιώματος του δημιουργού μνημειακής πηγής από την απεικόνιση και αναπαραγωγή τμημάτων της τελευταίας στα πλαίσια διαφημιστικής καμπάνιας, διότι τα τμήματα αυτά δεν παρουσίαζαν στο κοινό τα χαρακτηριστικά στοιχεία που προσδίδουν πρωτοτυπία στο έργο· βλ. και Cass. Civ. 1re 16.7.1987 n° 85-15128 Bull. 1987 I n° 225 p. 165). 6. Η διάταξη του άρθρου 3 § 1 περ. α` ν. 2121/1993 παρέχει στον δημιουργό την εξουσία να επιτρέπει ή να απαγορεύει την αναπαραγωγή, ήτοι τον πολλαπλασιασμό, του έργου (ολόκληρου ή μέρους του, εάν αυτό παρουσιάζει πρωτοτυπία), ανεξαρτήτως ποσότητας ή αριθμού, σε οποιαδήποτε μορφή, με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο, επί υλικού ή άυλου φορέα, σταθερή ή προσωρινή, άμεση ή έμμεση, εσκεμμένη ή μη (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 3, 24/Σταματούδη). Ενα τρισδιάστατο αρχιτεκτονικό έργο αναπαράγεται π.χ. με την απεικόνισή του σε φωτογραφία (βλ. Δ. Καλλινίκου, ό.π., σελ. 144), σε ταχυδρομικό δελτάριο (καρτ ποστάλ), σε διαφημιστικό φυλλάδιο (βλ. Κ. Κατσούλη, ό.π., σελ. 215), γενικά σε οποιοδήποτε έντυπο (βλ. Β. Μελά, ό.π., σελ. 494), ή ακόμα σε διαφημιστικό φιλμ (πρβλ. Ο. Γαρουφαλιά, Τα εικαστικά έργα & η νομική τους προστασία, 2002, σελ. 205-209, όπου παρατίθενται παραδείγματα απεικονίσεων εικαστικών έργων με παραπομπή σε αποφάσεις γαλλικών δικαστηρίων). 7. Από την διάταξη του άρθρου 3 §§ 1 περ. δ` και 2 ν. 2121/1993 συνάγονται τα εξής: α) η διανομή αναφέρεται σε υλικούς και μόνο φορείς, ήτοι ενσώματα αντικείμενα, τα οποία μπορούν να συνίστανται είτε στο πρωτότυπο είτε σε αντίγραφα (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 3, 42/Σταματούδη), β) κοινό θεωρείται ο κύκλος ανθρώπων, ο οποίος είναι ευρύτερος του στενού οικογενειακού, φιλικού, συγγενικού κύκλου ή του άμεσου κοινωνικού περιβάλλοντος, και γ) η διανομή προϋποθέτει την μεταβίβαση της κυριότητας του υλικού φορέα, χωρίς να ενδιαφέρει η αιτία, δηλαδή εάν αυτή γίνεται για εμπορικό, άμεσα ή έμμεσα κερδοσκοπικό, διαφημιστικό, φιλανθρωπικό ή άλλο σκοπό (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 3, 44, 46/Σταματούδη). 8. Η προβλεπόμενη στην διάταξη του άρθρου 3 § 1 περ. η` ν. 2121/1993 εξουσία παρουσίασης του έργου στο κοινό είναι ιδιαίτερος ευρεία και ως τεχνολογικά ουδέτερη καταλαμβάνει κάθε πράξη που καθιστά ένα έργο προσιτό στο κοινό χωρίς την παραγωγή και κυκλοφορία νέων υλικών υποστρωμάτων και χωρίς την παρουσία του κοινού στον τόπο από τον οποίο προέρχεται η επικοινωνία, όπως συμβαίνει με την διαδικτυακή παρουσίαση ενός έργου στο κοινό (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 3, 83/Σταματούδη). Σημειωτέον ότι, η μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου στο κοινό με την ραδιοφωνία ή την τηλεόραση υπάγεται στο ρυθμιστικό πεδίο της προβλεπόμενης στην ειδικότερη διάταξη του άρθρου 3 § 1 περ. ζ` ν. 2121/1993 εξουσίας (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 3, 83/Σταματούδη· ειδικά ως προς την μετάδοση ή

αναμετάδοση αρχιτεκτονικού έργου βλ. Κ. Κατσούλη, ό.π., σελ. 250- 251). 9. Η κατ` άρθρο 4 § 1 περ. β` ν. 2121/1993 εξουσία αναγνώρισης της πατρότητας αναλύεται σε δύο ειδικότερες εξουσίες: α) την εξουσία της ουσιαστικής αναγνώρισης του γεγονότος ότι ο δικαιούχος είναι δημιουργός του έργου και β) στην εξουσία να απαιτεί τη μνεία του ονόματός του πάνω σε κάθε αντίτυπο του έργου και σε κάθε δημόσια χρήση (βλ. ΕφΘεσ 2165/2011 ΔΕΕ 2012.656, ΕφΑθ 885/2009 ΔΕΕ 2009.707, ΕφΑθ 8138/2000 ΔΕΕ 2001.60, Γ. Κουμάντο, ό.π., σελ. 258, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 4, 53/Παπαδοπούλου). Έτσι, η παράλειψη, με οποιονδήποτε τρόπο, της αναφοράς του ονόματος του δημιουργού, έστω και χωρίς αμφισβήτηση της πατρότητας του έργου, αποτελεί προσβολή του ηθικού δικαιώματος (βλ. ΕφΑθ 6520/2008 ΔΕΕ 2009.325).

Η προβολή του ονόματος του δημιουργού πρέπει κάθε φορά να γίνεται με τον τρόπο, που επιβάλλεται από το είδος του έργου και από τον τρόπο της παρουσιάσεώς του στο κοινό, να ακολουθούνται δε και οι διαμορφωμένες συνήθειες, εφόσον δεν υπάρχει διαφορετική συμβατική ρύθμιση (βλ. ΕφΑθ 6520/2008 ό.π., Γ. Κουμάντο, ό.π., σελ. 259, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 4, 63/Παπαδοπούλου, Χ. Τσίγκου, ό.π., στο λήμμα «Πατρότητα», σελ. 382 αρ. 2). 10. Η κατ` άρθρο 4 § 1 περ. γ` ν. 2121/1993 εξουσία περιφρούρησης της ακεραιότητας του έργου παρέχει - υπό την αρνητική της όψη - στον δημιουργό το δικαίωμα να απαγορεύει κάθε άμεση (παραμόρφωση, περικοπή, τροποποίηση) ή έμμεση μεταβολή (προσβολή του προσώπου του δημιουργού οφειλόμενη στις συνθήκες παρουσίασης του έργου στο κοινό). Οι «συνθήκες παρουσίασης» μπορεί να αναφέρονται και στην ανάρμοστη χρήση του έργου, όπως στην χρήση του για διαφημιστικούς ή εμπορικούς σκοπούς χωρίς την άδεια του δημιουργού (βλ. Δ. Καλλινίκου, ό.π., σελ. 133, Χ. Τσίγκου, ό.π., στο λήμμα «Ακεραιότητα», σελ. 9 αρ. 1, Α. Παπαδοπούλου, Το δικαίωμα του δημιουργού για διατήρηση της ακεραιότητας του έργου του, 1997, σελ. 98-99, Ο. Γαρουφαλιά, ό.π., σελ. 159-160, Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Η άσκηση του ηθικού δικαιώματος στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, διδ. διατριβή, 2005, σελ. 367· η διδακτορική διατριβή είναι προσβάσιμη στην προαναφερόμενη ιστοσελίδα του Εθνικού Αρχείου Διδακτορικών Διατριβών). Τούτο δε, διότι η προσβολή του δημιουργού δεν συνίσταται στην προσβολή γενικά της προσωπικότητάς του, που άπτεται της φήμης του και της τιμής του, αλλά στην προσβολή του συνόλου των ιδεατών συμφερόντων του και του στενού δεσμού του με το έργο (βλ. Μ.Δ. Παπαδοπούλου, ό.π., σελ. 365-366). 11. Στην προκείμενη περίπτωση, ο ενάγων με την υπό κρίση αγωγή, όπως παραδεκτώς κατ` άρθρο 224 εδ. β` ΚΠολΔ συμπληρώθηκε η ιστορική της βάση με τις προτάσεις, εκθέτει ότι είναι αρχιτέκτονας-μηχανικός και ότι το έτος 2009 κατόπιν σχετικής συμβάσεως με την τέταρτη εναγομένη ανέλαβε το έργο της αρχιτεκτονικής σχεδίασης και μελέτης του αναλυτικώς περιγραφόμενου στην αγωγή κτιρίου, το οποίο ολοκληρώθηκε το έτος 2012.

Ότι το κτίριο έχει τα αναλυτικώς στην αγωγή αναφερόμενα στοιχεία πρωτοτυπίας ως προς την ένταξή του στον περιβάλλοντα χώρο, τον προσανατολισμό του, τον προσδιορισμό συγκεκριμένων διαστάσεων των όψεών του, και την επιλογή ιδιαίτερων υλικών, χρωμάτων και μεγεθών. Ότι το χρονικό διάστημα από 8 έως 11 Φεβρουαρίου 2013 οι στενώς συνδεδεμένες και συνεργαζόμενες μεταξύ τους εναγόμενες εταιρίες συμμετείχαν στην έκθεση «Horeca», η οποία έλαβε χώρα στο εκθεσιακό κέντρο «Metropolitan Expo», και με σκοπό προώθησης των ειδών καφέ «.....», αλλά και λοιπών προϊόντων σχετιζόμενων με την παρασκευή καφέ, αναπαρήγαγαν εικόνα του κτιρίου ως φόντο του εκθεσιακού τους περιπτέρου και ως επένδυση των συσκευασιών (σακουλών), τις οποίες ακολούθως διένειμαν στο κοινό. Ότι, περαιτέρω, η δεύτερη και η τέταρτη των εναγομένων επέτρεψαν την αναπαραγωγή εικόνων της εξωτερικής όψης και του εσωτερικού χώρου του κτιρίου

σε διαφημιστικό φιλμ της εταιρίας με την επωνυμία «.....», το οποίο μεταδόθηκε μέσω της τηλεόρασης, αλλά και παρουσιάστηκε στο κοινό μέσω του διαδικτύου. Ότι, προσεβλήθη το ηθικό δικαίωμά του επί του έργου, διότι το τελευταίο χρησιμοποιήθηκε χωρίς την άδειά του για διαφημιστικούς σκοπούς, ενώ παράλληλα σε καμία από τις δύο προπεριγραφόμενες προσβολές δεν έγινε μνεία του ονόματός του ως δημιουργού του αρχιτεκτονικού έργου. Οτι η αμοιβή που συνήθως καταβάλλεται από τους χρήστες σε αρχιτέκτονες με την δική του επαγγελματική εμπειρία και διακρίσεις ανέρχεται στο ποσό των 7.000 € για την πρώτη ως άνω χρήση (αναπαραγωγή σε συσκευασία και ως φόντο του εκθεσιακού περιπτέρου), και στο ποσό των 3.000 € για την δεύτερη ως άνω χρήση (αναπαραγωγή της εικόνας σε τηλεοπτική διαφήμιση και παρουσίασή της στο κοινό μέσω της τηλεόρασης και του διαδικτύου). Τέλος, ότι από τις αδικοπραξίες των εναγομένων υπέστη ηθική βλάβη. 12. Ζητεί δε: α) να υποχρεωθούν οι εναγόμενες να άρουν την προσβολή, αφενός μεν αποσύροντας (άπασες οι εναγόμενες) κάθε συσκευασία, έντυπο, αφίσα και διαφημιστική καταχώριση, όπου απεικονίζεται το επίδικο έργο, αφετέρου δε παύοντας (η δεύτερη και η τέταρτη των εναγομένων) την προβολή οποιασδήποτε τηλεοπτικής διαφήμισης που συμπεριλαμβάνει το επίδικο έργο, β) να υποχρεωθούν οι εναγόμενες να παραλείπουν την προσβολή στο μέλλον, ήτοι την εγγραφή, αναπαραγωγή, διανομή και παρουσίαση στο κοινό του επίδικου έργου, καθώς και οποιαδήποτε πράξη εκμεταλλεύσεώς του, γ) να απειληθεί χρηματική ποινή ύψους 2.935 € κατά των εναγομένων για κάθε παράβαση της υποχρεώσεως παραλείψεως, δ) να υποχρεωθούν να του καταβάλουν νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής και εις ολόκληρον ευθυνόμενες: ι) άπασες οι εναγόμενες το ποσό των 14.000 € ως αποκατάσταση της περιουσιακής του ζημίας, το οποίο ισούται με το διπλάσιο της προπαρατιθέμενης για την πρώτη ως άνω προσβολή ανάλογης αμοιβής, καθώς και το ποσό των 15.000 € ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική του βλάβη, και ii) η δεύτερη και η τέταρτη των εναγομένων το ποσό των 6.000 € ως αποκατάσταση της περιουσιακής του ζημίας, το οποίο ισούται με το διπλάσιο της προπαρατιθέμενης για την δεύτερη ως άνω προσβολή ανάλογης αμοιβής, καθώς και το ποσό των 7.000 € ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική του βλάβη, ε) να δημοσιευθεί με δαπάνες των εναγομένων το πλήρες κείμενο ή μέρος της απόφασης στις εφημερίδες «.....» και «.....», στ) να κηρυχθεί η απόφαση προσωρινώς εκτελεστή, και ζ) να καταδικασθούν οι εναγόμενες στην δικαστική του δαπάνη. Επικουρικώς, και σε περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν συντρέχει υπαιτιότητα των εναγομένων και απορρίψει το υπό δ' αίτημα ως αβάσιμο στην ουσία του, ο ενάγων ζητεί να υποχρεωθούν να του καταβάλουν νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής και εις ολόκληρον ευθυνόμενες: α) άπασες οι εναγόμενες το ποσό των 7.000 € και β) η δεύτερη και η τέταρτη των εναγομένων το ποσό των 3.000 €, ποσά τα οποία αντιστοιχούν στις συνήθως καταβαλλόμενες για ανάλογες χρήσεις αμοιβές, και κατά τα οποία (ποσά) κατέστησαν πλουσιότερες. 13. Με το παραπάνω περιεχόμενο και αιτήματα η αγωγή παραδεκτώς εισάγεται για να συζητηθεί ενώπιον του Δικαστηρίου κατά την τακτική διαδικασία [α. Ως προς την διεθνή δικαιοδοσία του Δικαστηρίου βλ. τα άρθρα 1 § 1, 3 § 1, 5 § 3 και 6 § 3 του Κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2000, β. ως προς την καθ' ύλην και κατά τόπο αρμοδιότητα βλ. άρθρα 18, 25 § 2, 37 § 1 ΚΠολΔ, γ. ως προς την λειτουργική αρμοδιότητα της Α' Σύνοψης του 3ου Πολιτικού Τμήματος βλ. άρθρο 3 § 26α Ν. 2479/1997 σε συνδυασμό με το άρθρο 2 του Κανονισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας του Πρωτοδικείου Αθηνών που δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. Β' 693/21.5.2010], απορριπτόμενου του αρνητικού περί αοριστίας ισχυρισμού των εναγομένων, διότι η αγωγή διαλαμβάνει σαφώς κατ' άρθρο 216 § 1 ΚΠολΔ όλα τα αναγκαία για την θεμελίωσή της γεγονότα, ιδίως δε τα στοιχεία εκείνα που προσδίδουν πρωτοτυπία στο τμήμα του επίδικου έργου, του οποίου την εικόνα αναπαρήγαγαν, διένειμαν και παρουσίασαν στο κοινό

οι εναγόμενες. Είναι νόμιμη, ερειδόμενη στις διατάξεις των άρθρων 1 § 1, 8 § 1, 15 του Κανονισμού (ΕΚ) 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2007 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές («Ρώμη II»), 287, 297-299, 340, 346, 481, 482, 914, 926, 932 ΑΚ, 1, 2 §§ 1, 4, 3 §§ 1 περ. α`, δ`, ζ` και η`, 2, 4 § 1 περ. β` και γ`, 63B, 65 §§§§ 1, 2 (κύρια βάση της αγωγής), 3 (επικουρική βάση της αγωγής) και 4, 66Γ Ν. 2121/1993, 74, 176, 216, 218, 219 §§ 1-2, 907, 908 § 1 περ. γ` και 947 ΚΠολΔ. Σημειωτέον ότι, το υπό γ` αίτημα κρίνεται νόμιμο, καίτοι υπερβαίνει το ποσό των 2.900 € (βλ. άρθρο 65 § 4 Ν. 2121/1993 σε συνδυασμό με άρθρο 5 § 5 ν. 2943/2001), εφαρμοζομένης της διατάξεως του άρθρου 947 ΚΠολΔ ως προς το ανώτατο όριο της χρηματικής ποινής (βλ. Ε. Κιουπτσίδου, Προσβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, άρση και παράλειψη στο μέλλον, Αρμεν 2009.181, σελ. 194-195). Επομένως, πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω κατ' ουσίαν, δεδομένου ότι έχει καταβληθεί το απαιτούμενο τέλος δικαστικού ενσήμου με τα ανάλογα επ' αυτού ποσοστά προσαυξήσεων υπέρ του ΤΑΧΔΙΚ, Τ.Π.Δ.Α. και ΕΤΑΑ-ΤΑΝ (βλ. το με αριθμό VI-13833467/29-9-2014 διπλότυπο εισπραξης της Δ.Ο.Υ. ΙΓ' Αθηνών με τα επ' αυτού κινητά επισήματα του ΕΤΑΑ-ΤΑΝ, καθώς και το με αριθμό Γ- 49410/29-9-2014 γραμμάτιο εισπραξης του ΤΠΔΑ). 14. Το τιτλοφορούμενο «Χρήση εικόνων με έργα σε δημόσιους χώρους» άρθρο 26 του τέταρτου κεφαλαίου του ν. 2121/1993 προβλέπει τα εξής: «Επιτρέπεται, χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, η περιστασιακή αναπαραγωγή και διάδοση με μέσα μαζικής επικοινωνίας εικόνων με έργα αρχιτεκτονικής, εικαστικών τεχνών, φωτογραφίας ή εφαρμοσμένων τεχνών, που βρίσκονται μονίμως σε δημόσιο χώρο». Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του νόμου ο συγκεκριμένος περιορισμός δικαιολογείται καθώς τα εκτιθέμενα σε δημόσιο χώρο έργα καθίστανται «μνημεία» (βλ. σελ. 4), άλλως «δημόσια αγαθά», αφού ο δημιουργός, ο οποίος επωφελείται από την αναγνωρισιμότητα που αποκτά (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 26, 2/Μ.Δ. Παπαδοπούλου), θεωρείται ότι αφιερώνει το έργο του στην ολότητα (βλ. ΒGH απόφαση της 05.06.2003 - I ZR 192/00, ΒGH απόφαση της 24.01.2002 - I ZR 102/99, ΒΤ-Drs. 4/270 σελ. 76 § 60). Δηλαδή, ο νομοθέτης με την θέσπιση της διάταξης του άρθρου 26 ν. 2121/1993 αποσκοπούσε καταρχήν στην προστασία της ελευθερίας απόλαυσης του - κατ' άρθρο 24 Σ. αναχθέντος σε συνταγματικώς προστατευόμενη αξία - φυσικού, πολιτιστικού και οικιστικού περιβάλλοντος (βλ. ΟΛΣΤΕ 3838/2009 «ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ»), η οποία είναι σύμφυτη με το προστατευόμενο από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 2 § 1 και 5 § 1 Σ. δικαίωμα της προσωπικότητας (πρβλ. ΑΠ 1731/2006 ΝοΒ 2007.353· επίσης βλ. Τ. - Ε. Συνοδινού, ό.π., σελ. 43, ιδίως υποσ. 106, όπου και παράθεση χαρακτηριστικής απόφασης γαλλικού δικαστηρίου). Πρόκειται για την λεγόμενη «ελευθερία του πανοράματος» («Panoramafreiheit ή Strassenbildfreiheit», «Freedom of panorama»), η οποία έχει αποτελέσει την δικαιολογητική βάση για την υιοθέτηση περιορισμών του περιουσιακού δικαιώματος του δημιουργού στην πλειονότητα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως στην Γερμανία (§ 59 UrhG), στην Αυστρία (§ 54 UrhG Abs. 1 Z. 5), στο Ηνωμένο Βασίλειο (s. 62 CDPA 1988), στην Ιρλανδία (s. 93 της Πράξης της 10ης Ιουλίου 2000 περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων), στην Ολλανδία (άρθρο 18 της Πράξης του 1912 περί πνευματικής ιδιοκτησίας), στο Λουξεμβούργο (άρθρο 10 § 7 του νόμου της 18.4.2001 περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας, των συγγενικών δικαιωμάτων και των βάσεων δεδομένων), στην Ισπανία (άρθρο 35 § 2 του Βασιλικού Νομοθετικού Διατάγματος 1/1996, όπως τροποποιήθηκε το έτος 1998), στην Δανία (άρθρο 24 §§ 2 και 3 της Πράξης περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας του 1995), στην Σουηδία (άρθρο 24 του νόμου 1960:729) και στην Φινλανδία (άρθρο 25a §§ 2 και 3 - ήδη μετά από τροποποιήσεις §§ 3 και 4 - της Πράξης 404/1961 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας). Για τον λόγο αυτό, το Συμβούλιο της

Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατόπιν απαίτησης διάφορων κρατών-μελών, προσέθεσε το στοιχείο η` στην παράγραφο 3 του άρθρου 5 της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εναρμόνιση ορισμένων θεμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία των πληροφοριών [COM(97) 628 τελικό, δημοσιευμένη στην ΕΕ 1988/C 108/06], με το ακόλουθο περιεχόμενο: «Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς στα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, στις ακόλουθες περιπτώσεις: ... η) χρήση έργων, όπως αρχιτεκτονικών έργων ή γλυπτών, ευρισκομένων μονίμως σε δημόσιους χώρους».

Μάλιστα, ο περιορισμός αυτός χαρακτηρίστηκε από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως «λεπτομερώς καθορισμένη εξαίρεση» [βλ. σκέψη 35 της αιτιολογικής έκθεσης της καθορισθείσας από το Συμβούλιο Κοινής θέσης (ΕΚ) αριθ. 48/2000 της 28ης Σεπτεμβρίου 2000, δημοσιευμένης στην ΕΕ 2000/C 344/01], και ως «στενώς καθορισμένη εξαίρεση» από την Επιτροπή (βλ. την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, SEC/2000/1734 τελικό). Η ως άνω προσθήκη συμπεριελήφθη ως διάταξη του άρθρου 5 § 3 στ. η` της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2001. 15. Όμως, συγκρίνοντας την ελληνική ρύθμιση με αντίστοιχες διατάξεις των λοιπών κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αμέσως γίνεται αντιληπτή η ιδιαιτερότητά της, συνιστάμενη στην σύνδεση της πράξης της διάδοσης των εικόνων των έργων αποκλειστικώς με τα ΜΜΕ. Η συγκεκριμένη διατύπωση υιοθετήθηκε με παράλληλο σκοπό την ενίσχυση της ελευθερίας στην πληροφόρηση, τόσο υπό την παθητική της όψη, η οποία κατοχυρώνεται ρητώς στο - προστεθέν με την αναθεώρηση του έτους 2001 - άρθρο 5Α § 1 Συντάγματος, αλλά και στα άρθρα 10 § 1 εδ. β` της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και 19 § 2 εδ. β` του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ), που κυρώθηκαν με το ν.δ. 53/1974 και το ν. 2462/1997 αντίστοιχα, όσο και υπό την ενεργητική της όψη, με την εξυπηρέτηση της απρόσκοπτης λειτουργίας των ΜΜΕ και την διευκόλυνση της επιτέλεσης του κύριου και κρίσιμου για μία δημοκρατική κοινωνία ρόλου τους, ήτοι της ενημέρωσης του κοινού, η οποία επίσης ευρίσκει έρεισμα στην διάταξη του άρθρου 14 § 1 Συντάγματος (βλ. Κοτσίρη- Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 25, 1-3 και α. 26, 1/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Ε. Βαγενά, Πνευματική ιδιοκτησία και δικαίωμα κοινού στην πληροφόρηση, στο συλλογικό έργο «Δημοσιογράφοι και εκδότες ΜΜΕ - Ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας», 2009, σελ. 109 επ., ιδίως σελ. 118, Ε. Σταματούδη, Δικαιώματα φωτογράφων και δημοσίευση φωτογραφιών σε ΜΜΕ, στο συλλογικό έργο «Δημοσιογράφοι και εκδότες ΜΜΕ - Ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας», 2009, σελ. 263, 293, Π.Δ. Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα Α`, 1991, σελ. 431 επ.). Μάλιστα, σε αντίθεση με τον περιορισμό του άρθρου 25 ν. 2121/1993 το στοιχείο της επικαιρότητας δεν αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την εφαρμογή του άρθρου 26 ν. 2121/1993 (βλ. Α. Παπαδοπούλου, Ο δημοσιογράφος ως πνευματικός δημιουργός και η προστασία των ηθικών του συμφερόντων, στο συλλογικό έργο «Δημοσιογράφοι και εκδότες ΜΜΕ - Ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας», 2009, σελ. 11, 19). Συνεπώς, η περιστασιακή αναπαραγωγή ενός ευρισκόμενου μονίμως σε δημόσιο χώρο έργου ενδέχεται να γίνει και στα πλαίσια διαφήμισης προϊόντος ή υπηρεσίας, αφού η διαφήμιση συνιστά μία εκ των εκφάνσεων του δικαιώματος στην πληροφόρηση, ώστε να δύναται να ασκήσει επαρκώς τον ρόλο του στον ανταγωνισμό ο υπεύθυνος και ενήμερος καταναλωτής (βλ. Μ.-Θ. Μαρίνο, Αθέμιτος Ανταγωνισμός, 2015, γ` έκδ., σελ. 233, 240).

Πράγματι, η εμπορική διαφήμιση δεν είναι τίποτε άλλο παρά παροχή πληροφορίας και συγχρόνως έκφραση γνώμης (βλ. Π.Δ. Δαγτόγλου, ό.π., σελ. 435· επίσης τον ίδιο σελ. 435 επ. για την όλη προβληματική - προ της προσθήκης του άρθρου 5Α Συντάγματος που αναφέρεται γενικά σε «πληροφόρηση» - ως προς την ένταξη ή μη της εμπορικής διαφήμισης στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 14 § 1 Συντάγματος που αναφέρεται στο δικαίωμα διάδοσης «στοχασμών»), ενώ παράλληλα αποτελεί για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης την κύρια - και απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία τους - πηγή εσόδων. 16. Το τιτλοφορούμενο «Ρήτρα γενικής εφαρμογής επί των περιορισμών» άρθρο 28Γ ν. 2121/1993, όπως προστέθηκε με το άρθρο 81 § 2 ν. 3057/2002, ορίζει τα εξής: «Οι περιορισμοί που προβλέπονται στο τέταρτο κεφάλαιο του Ν. 2121/1993, όπως ισχύει, εφαρμόζονται μόνο σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, οι οποίες δεν αντίκεινται στην κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου και δεν θίγουν αδικαιολόγητα τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου».

Με την προαναφερόμενη προσθήκη μεταφέρθηκε το άρθρο 5 § 5 της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2001 (βλ. και άρθρο 71 § 6 ν. 2121/1993) ως προς την ρήτρα γενικής εφαρμογής ή άλλως τον έλεγχο των τριών βημάτων ή σταδίων («three-step test»). Βάση της ως άνω κοινοτικής διάταξης αποτέλεσε η διάταξη του άρθρου 9 § 2 της κυρωθείσας με τον Ν. 100/1975 συμβάσεως της Βέρνης «διά την προστασίαν των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων της 9 Σεπτεμβρίου 1886», όπως αυτή αναθεωρήθηκε στο Παρίσι το έτος 1971, με την οποία προβλέπεται η δυνατότητα εισαγωγής περιορισμών του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής των δημιουργών «λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων», όρος που συμπεριλαμβάνει κατ' άρθρο 2 § 1 της ίδιας διεθνούς συμβάσεως και τα αρχιτεκτονικά έργα. Τέλος, με το άρθρο 10 της κυρωθείσας με το ν. 3184/2003 Συνθήκης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για την πνευματική ιδιοκτησία, η οποία υιοθετήθηκε στη Γενεύη στις 20 Δεκεμβρίου 1996, προβλέπεται αντίστοιχη δυνατότητα θέσπισης περιορισμών - μεταξύ άλλων και - του αποκλειστικού δικαιώματος της παρουσίας στο κοινό των «λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων» (σύμφωνα με το άρθρο 3 της Συνθήκης ΠΟΔΙ εφαρμόζεται αναλογικά το άρθρο 2 § 1 της συμβάσεως της Βέρνης ως προς την έννοια των «λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων»). 17. Από των συνδυασμό των ως άνω διατάξεων των άρθρων 26 και 28Γ ν. 2121/1993 συνάγονται τα εξής: α) το άρθρο 26 ν. 2121/1993 εισάγει εξαίρεση στον αποκλειστικό και απόλυτο χαρακτήρα του περιουσιακού δικαιώματος του δημιουργού και στην αρχή ότι ο τελευταίος πρέπει να συμμετέχει οικονομικά για κάθε χρήση του έργου του και ως εκ τούτου επιδέχεται στενής ερμηνείας [σύμφωνα με τον καταγόμενο από το ρωμαϊκό δίκαιο μεθοδολογικό κανόνα «singularia non sunt extendenda», «exceptio stricti juris» ή «exceptio est strictissimae interpretationis»· βλ. Κοτσιρή-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, Εισ. 4ου Κεφ./6/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Χ. Τσίγκου, Πνευματική ιδιοκτησία Λημματογραφημένη ερμηνεία, 2008, στο λήμμα «Περιορισμοί του περιουσιακού δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιούχων», σελ. 389 αρ. 3, πρβλ. ΣυμβαΠ Ολ. (Ποιν.) 1/2009 ΔιΜΕΕ 2009.527 ως προς το άρθρο 27 ν. 2121/1993, επίσης πρβλ. αποφάσεις ΔΕΕ της 3ης Σεπτεμβρίου 2014, C-201/2013, Deckmyn, ΔιΜΕΕ 2014.569, σκέψη 22, ΔΕΕ της 5ης Ιουνίου 2014, C-360/2013, Public Relations Consultants Association, ΔιΜΕΕ 2014.402, σκέψη 23, ΔΕΕ της 10ης Απριλίου 2014, C-435/2012, ACI Adam, ΔιΜΕΕ 2014.573, σκέψεις 22-23, ΔΕΕ της 1ης Δεκεμβρίου 2011, C-145/2010, Painer, ECLI:EU:C:2011:798, σκέψη 109, Football Association Premier League σκέψη 162 και Inforqa σκέψεις 56-57, ως προς διάφορες περιπτώσεις των διατάξεων του άρθρου 5 §§§ 1-3 της οδηγίας 2001/29/EK].

Πάντως, η συσταλτική ερμηνεία δεν πρέπει να καθιστά πρακτικώς ανεφάρμοστη την εξαίρεση που θεσπίζεται με το άρθρο αυτό και να μην έρχεται σε αντίθεση με τον σκοπό της (βλ. απόφαση ΔΕΕ της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, C-117/2013, Ulmer, ΔιΜΕΕ 2015.281, σκέψεις 31-33, 43, Deckmyn σκέψη 23, Painer σκέψη 133, Football Association Premier League σκέψη 163· βλ. επίσης Μ.-Θ. Μαρίνο, Η a priori συσταλτική ερμηνεία των ορίων του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και η απαγόρευση αναλογικής εφαρμογής τους - Δύο νομικοί «μύθοι»; ΔιΜΕΕ 2014.326 ως προς την αποφασιστική σημασία του «τέλους» εισαγωγής μιας εξαίρεσης και την ανάγκη τελεολογικής στάθμισης των αντικρουόμενων συμφερόντων δημιουργών και ολότητας· στο ίδιο πνεύμα περί τελεολογικής στάθμισης κινείται και η γερμανική νομολογία βλ. BGH απόφαση της 05.06.2003 - I ZR 192/00, BGH απόφαση της 24.01.2002 - I ZR 102/99). 18. β) Η εξαίρεση του άρθρου 26 ν. 2121/1993 απαιτεί σωρευτικώς (πρβλ. Ιnforma σκέψη 55) την συνδρομή των ακόλουθων προϋποθέσεων: i) τα αναφερόμενα στην διάταξη έργα πρέπει να ευρίσκονται σε «δημόσιο» χώρο, ήτοι σε χώρο όπου ο καθένας μπορεί ελεύθερα να τα δει, και να αποτελούν ένα ενιαίο οργανικό σύνολο με αυτόν, αναπόσπαστα συνδεδεμένο, ώστε να καθίσταται αδύνατη η προβολή του (χώρου) χωρίς την ταυτόχρονη προβολή των έργων (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 26, 1/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Ο. Γαρουφαλιά, ό.π., σελ. 243, Ε. Σταματούδη, ό.π., σελ. 294). Συνεπώς, δεν εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο του περιορισμού του άρθρου 26 ν. 2121/1993 τα τμήματα του έργου, τα οποία δεν είναι ορατά από τους χρήστες του δημοσίου χώρου (π.χ. μη εμφανιζόμενη εσωτερική αυλή ή οπίσθια όψη ή δώμα κτιρίου), έστω και αν κάποια άλλα τμήματά του (π.χ. πρόσοψη κτιρίου) συνορεύουν με τέτοιο χώρο (βλ. BGH απόφαση της 05.06.2003 - I ZR 192/00 με αναφορά στην διάταξη του § 59 Abs. 1 Satz 2 UrhG, η οποία επιτρέπει την λήψη εικόνων των εξωτερικών μόνο όψεων των οικοδομημάτων). Τούτο δε, διότι τα μη ορατά από «δημόσιο» χώρο τμήματα ενός έργου δεν έχουν καταστεί και τμήματα του οικείου περιβάλλοντος (βλ. Γ. Κουμάντο, ό.π. σελ. 304). Αντίθετα, καλύπτονται από το εύρος της διάταξης τα έργα που βρίσκονται π.χ. σε αυλή οικοδομήματος και μπορεί ο καθένας να τα δει ελεύθερα από τον δρόμο υπό φυσιολογικές, συνήθεις περιστάσεις, δηλαδή χωρίς την χρήση βοηθητικών μέσων, όπως ελικοπτέρου, κλίμακας, διόπτρων κ.λ.π. και χωρίς να έχει επισυμβεί ένα τυχαίο γεγονός, όπως το τυχαίο άνοιγμα παραθύρου, ή μία επέμβαση, όπως, ο παραμερισμός ή υπερπήδηση θαμνώδους ή άλλου είδους περιφράξης [βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 26, 9/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Ε. Σταματούδη, ό.π., Κ. Κόμνιο, Η νομιμότητα διαδικτυακών εφαρμογών τρισδιάστατης χαρτογράφησης και εικονικής περιήγησης (Google Street View), ΔιΜΕΕ 2010.170, 171, LG Munchen I απόφαση της 04.06.2003 - 21 O 18766/01]. Επίσης, είναι αδιάφορος για τον χαρακτηρισμό ενός χώρου ως «δημοσίου» ο φορέας του δικαιώματος κυριότητας (ιδιώτης ή δημόσιο), όπως αδιάφορο είναι και το εάν επιτρέπεται - με ή και χωρίς την καταβολή αντιτίμου - η πρόσβαση σε αυτόν (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 26, 9/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Ε. Σταματούδη, ό.π.). ii) Τα έργα πρέπει να εκτίθενται «μονίμως» σε δημόσιο χώρο, δηλαδή χωρίς συγκεκριμένο χρονικό περιορισμό. Το κριτήριο της μονιμότητας συναρτάται άμεσα με τον σκοπό για τον οποίο κατασκευάστηκε το έργο (βλ. BGH απόφαση της 24.01.2002 - I ZR 102/99, OLG Köln απόφαση της 09.03.2012 - 6 U 193/11) και συντρέχει εκ προοιμίου στην πλειονότητα των αρχιτεκτονικών έργων (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 26, 6/Μ.Δ. Παπαδοπούλου). iii) Η αναπαραγωγή πρέπει να είναι δισδιάστατη να αφορά, δηλαδή, σε εικόνες των αναφερόμενων στην διάταξη έργων (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 26, 12/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Ε. Σταματούδη, ό.π., υποσ. 90). iv) Η αναπαραγωγή πρέπει να είναι περιστασιακή, ήτοι η απεικόνιση των έργων δεν πρέπει να αποτελεί το βασικό και το ουσιώδες θέμα της αναπαραγωγής ή της διάδοσης στο κοινό, αλλά πρέπει να έχει έναν δευτερεύοντα,

επουσιώδη, βοηθητικό και έκτακτο χαρακτήρα (βλ. Δ. Καλλινίκου, ό.π., σελ. 252, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 26, 14, 16/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Ε. Σταματούδη, ό.π., Τ-Ε. Συνοδινού, ό.π., σελ. 42, 52-53, Κ. Κόμνιο, ό.π., Κ. Κατσούλη, ό.π., σελ. 219· πρβλ. Cass. Civ. 1re 15.3.2005 n° 03-14820 Bull. 2005 I n° 134 p. 115, όπου παρά την απουσία αντίστοιχου περιορισμού του περιουσιακού δικαιώματος του δημιουργού στο γαλλικό δίκαιο κρίθηκε ότι δεν συνιστά προσβολή η απεικόνιση έργου, που αποτελεί οργανικό τμήμα του περιβάλλοντος χώρου, σε ταχυδρομικό δελτάριο, όταν αυτή έχει περιστασιακό και μόνο χαρακτήρα σε σχέση με το κύριο θέμα, ήτοι τον δημόσιο χώρο, επίσης Ο. Γαρουφαλιά, ό.π., σελ. 207-208 και 242-243, καθώς και Τ- Ε. Συνοδινού, ό.π., σελ. 42-43, όπου παρατίθενται έτερες αποφάσεις γαλλικών δικαστηρίων).

ν) Η διάδοση των εικόνων των έργων πρέπει να γίνεται από τα ΜΜΕ, έστω και εάν η αναπαραγωγή έχει συντελεσθεί από τρίτο, και περιλαμβάνει την διάθεση μέσω των εφημερίδων και περιοδικών, την τηλεοπτική μετάδοση ή αναμετάδοσή τους, καθώς και την μέσω του διαδικτύου παρουσίασή τους (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 26, 15, 18/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Ε. Σταματούδη, ό.π., σελ. 293-294, Κ. Κόμνιο, ό.π.).

19. γ) Σύμφωνα με την διατύπωση της γενικής ρήτρας του άρθρου 28Γ ν. 2121/1993 ένας περιορισμός που προβλέπεται στο τέταρτο κεφάλαιο του ν. 2121/1993, όπως εκείνος του άρθρου 26, είναι εφαρμοστέος μόνο εάν συντρέχουν σωρευτικώς (βλ. Μ.-Θ. Μαρίνος, Περιορισμοί και εξαιρέσεις από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας - Ερμηνεία και ο έλεγχος των τριών βημάτων», στο συλλογικό έργο «Κοινωνία των Πληροφοριών και Πνευματική Ιδιοκτησία - Η ελληνική ρύθμιση», 2003, σελ. 93, 107, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 28Γ, 7/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Π. Κοριατοπούλου-Αγγέλη, Πνευματική ιδιοκτησία Λημματογραφημένη ερμηνεία, 2008, στο λήμμα «Έλεγχος τριών σταδίων», σελ. 185 αρ. 3) οι εξής προϋποθέσεις: α) εάν είναι «ορισμένος», ήτοι επακριβώς καθορισμένος, χωρίς ασάφειες και αοριστίες, και «ειδικός», δηλαδή προσανατολισμένος στην εξυπηρέτηση ενός εξαιρετικού σκοπού, είτε αυτός είναι λόγος δημοσίου συμφέροντος ή κοινωνικής πολιτικής (εκπαίδευση, ενημέρωση, πληροφόρηση, διασφάλιση της ακώλυτης λειτουργίας των διοικητικών και δικαστικών διαδικασιών), είτε μία άλλη εξαιρετική περίπτωση (αποτυχία της αγοράς για τον έλεγχο της ιδιωτικής αναπαραγωγής στο αναλογικό περιβάλλον). Με άλλη διατύπωση μία εξαίρεση πρέπει να είναι περιορισμένη τόσο από ποσοτική όσο και από ποιοτική άποψη (βλ. Μ.-Θ. Μαρίνο, ό.π., σελ. 108, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 28Γ, 13/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Π. Κοριατοπούλου-Αγγέλη, ό.π., αρ. 2 α`). β) Εάν δεν αντίκειται στην «κανονική εκμετάλλευση» του έργου, ήτοι εάν η χρήση δεν είναι ανταγωνιστική των τρόπων εκμετάλλευσης του έργου, με τους οποίους ο δημιουργός αναμένει λογικά να εκμεταλλευθεί το έργο του κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων (βλ. Μ.-Θ. Μαρίνο, ό.π., σελ. 110, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 28Γ, 16, 19-20/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Π. Κοριατοπούλου-Αγγέλη, ό.π., αρ. 2 β`), και γ) εάν δεν θίγονται «αδικοιολόγητα» τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου. Με τον τρόπο αυτό υπεισέρχεται στην δικανική κρίση η αρχή της αναλογικότητας που διέπει το ελληνικό σύστημα των περιορισμών του περιουσιακού δικαιώματος. Ετσι, η - αναμενόμενη ως ένα βαθμό - βλάβη που υφίσταται το περιουσιακό και το ηθικό δικαίωμα από την λειτουργία ενός περιορισμού, πρέπει, αφενός μεν να δικαιολογείται ως πρόσφορη και αναγκαία για την εξυπηρέτηση του επιδιωκόμενου σκοπού, αφετέρου δε να μην εξικνεύεται σε τέτοιο «υπερβολικό» βαθμό, ώστε να συνεπάγεται μία δυσανάλογη απώλεια εισοδήματος του δικαιούχου (βλ. Μ.-Θ. Μαρίνο, ό.π., σελ. 111-112, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 28Γ, 26/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Π. Κωνσταντίνου, Εξαιρέσεις και περιορισμοί του περιουσιακού δικαιώματος του δημιουργού: Ο «έλεγχος των τριών βημάτων», διδ. διατριβή, 2011, σελ. 272 επ.· η διδακτορική διατριβή είναι προσπελάσιμη στην προαναφερόμενη ιστοσελίδα του Εθνικού Αρχείου Διδακτορικών Διατριβών.

Επίσης, ως προς την αρχή της αναλογικότητας βλ. ΟΛΑΠ 5/2013 ΔιΜΕΕ 2013.376). 20. δ) Η γενική ρήτρα του άρθρου 28Γ ν. 2121/1993 δεν επιδρά στο κανονιστικό περιεχόμενο του άρθρου 26 του ίδιου νόμου, δεν διευρύνει ούτε περιορίζει το ρυθμιστικό του πεδίο (πρβλ. Ulmer σκέψη 47, ACI Adam σκέψεις 25-26). Συνιστά ένα επιπλέον στάδιο εξέτασης του περιορισμού από τον δικαστή. Δηλαδή, το επιλαμβανόμενο διαφοράς πνευματικής ιδιοκτησίας δικαστήριο, όταν καλείται να κρίνει περί της βασιμότητας ενστάσεως ερειδόμενης στις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 26 και 28Γ ν. 2121/1993, εξετάζει αρχικώς εάν πληρούνται ή όχι οι προϋποθέσεις του άρθρου 26 ν. 2121/1993 και μόνο σε θετική απάντηση θα προβεί σε περαιτέρω έλεγχο βάσει της γενικής ρήτρας του άρθρου 28Γ του ίδιου νόμου [πρβλ. Public Relations Consultants Association σκέψη 53, Football Association Premier League σκέψη 181, Infopaq σκέψη 75 σε συνδυασμό με την σκέψη 26 όπου παρατίθεται το δέκατο τρίτο ερώτημα του Hojesteret (Δανία)]. Με άλλη διατύπωση, η ανάγκη συσταλτικής ερμηνείας ή ερμηνείας της διατάξεως του άρθρου 26 ν. 2121/1993 υπό το πρίσμα του άρθρου 28Γ του ίδιου νόμου δεν συνεπάγεται περιορισμό του πεδίου εφαρμογής της με την αξίωση συνδρομής άλλων προϋποθέσεων κείμενων έραν του γράμματός της, όπως, π.χ., της απουσίας εμπορικού, διαφημιστικού ή κερδοσκοπικού χαρακτήρα της χρήσης των εικόνων των έργων (βλ. Ε. Σταματούδη, ό.π., σελ. 295, Κ. Κόμνιο, ό.π., σελ. 172, πρβλ. Deckmyn σκέψη 24, Rainer, σκέψεις 130, 145). Σημειωτέον ότι, στο δίκαιο κάποιων κρατών-μελών της Ε.Ε. απαγορεύεται ρητώς ο εμπορικός και κερδοσκοπικός χαρακτήρας της αναπαραγωγής εικόνων του ευρισκόμενου σε δημόσιο χώρο έργου, μόνο εφόσον το τελευταίο αποτελεί το κύριο θέμα, ήτοι δεν έχει δευτερεύοντα και επουσιώδη χαρακτήρα (βλ. έτσι άρθρο 24 § 2 της Πράξης περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας του 1995 της Δανίας, § 201 της Πράξης περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας του 1992 της Εσθονίας, άρθρο 25a § 3 της Πράξης 404/1961 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας της Φινλανδίας, άρθρο 33 § 1 h του νόμου 8/1996 της Ρουμανίας περί πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων και άρθρο 28 § 2 του νόμου VIII-1185 του 1999 της Λιθουανίας περί πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων). Αυτονόητο είναι ότι υπό την άκρως αυστηρή και περιοριστική ημεδαπή ρύθμιση των άρθρων 26 και 28Γ ν. 2121/1993, μία τέτοια πρόσθετη αξίωση καθίσταται στην πράξη άνευ ουσιαστικού αντικειμένου όσον αφορά το επίπεδο προστασίας των δημιουργών ή δικαιούχων, διότι ακριβώς η απεικόνιση του ευρισκόμενου μονίμως σε δημόσιο χώρο έργου επιτρέπεται μόνο εάν είναι περιστασιακή, εάν δεν αντίκειται στην κανονική εκμετάλλευσή του και εάν δεν θίγει αδικαιολογήτως τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου.

Παρέπεται ότι, δεν προσβάλλονται τα δικαιώματα του δημιουργού-αρχιτέκτονος από την απεικόνιση της εξωτερικής όψης ενός κτιρίου ακόμα και σε διαφημιστικό φιλμ, εάν αυτή έχει δευτερεύοντα χαρακτήρα, είναι μερική, σύντομη και «φευγαλέα» (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 26, 20-21/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, πρβλ. αποφάσεις γαλλικών δικαστηρίων που παρατίθενται από την Ο. Γαρουφαλιά, ό.π., σελ. 207, σελ. 242 υποσ. 137, σελ. 277 υποσ. 225). 21. ε) Το γράμμα του άρθρου 26 ν. 2121/1993 περιορίζει το εύρος της εξαίρεσης στο περιουσιακό μόνο δικαίωμα του δημιουργού, αφού δεν συμπεριλαμβάνει αντίστοιχη ρητή πρόνοια ως προς το ηθικό δικαίωμά του. Αν και η ηθική εξουσία διατήρησης της ακεραιότητας διατηρείται αλώβητη, απαγορεύοντας κάθε άμεση μεταβολή της εικόνας του έργου κατά την αναπαραγωγή και διάδοσή της, εντούτοις πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν πλήττεται η πατρότητα από την μη αναγραφή της πηγής του δημιουργού, όταν αυτό είναι πρακτικά δυσχερές έως ανέφικτο (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 26, 22/Μ.Δ. Παπαδοπούλου, Ε. Σταματούδη, ό.π., σελ. 295). Ομοίως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν δύναται ο δημιουργός να επικαλεσθεί προσβολή της ηθικής εξουσίας περιφρόνησης της ακεραιότητας, συνιστάμενη σε έμμεση μεταβολή του έργου,

οφειλόμενη στην ανάρμοστη - κατά τον ίδιο - χρήση του για διαφημιστικούς ή εμπορικούς σκοπούς, διότι έτσι θα εξαιρούνταν από το ρυθμιστικό πεδίο του περιορισμού ένα ευρύ φάσμα σύγχρονης πληροφόρησης. Αντίθετο πόρισμα ως προς την πατρότητα και την έμμεση μεταβολή του έργου θα καθιστούσε πρακτικώς ανεφάρμοστη την εξαίρεση που θεσπίζεται με το άρθρο αυτό και θα ερχόταν σε αντίθεση με τον σκοπό της (βλ. σκέψη 17). 22. Την ερειδόμενη στις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 26 και 28Γ ν. 2121/1993 ένσταση νομιμοποιείται να προβάλλει καταρχήν το μέσο μαζικής επικοινωνίας, το οποίο αναπαρήγαγε και διέδωσε εικόνες του ευρισκόμενου σε δημόσιο χώρο έργου, π.χ. στα πλαίσια τηλεοπτικού δελτίου ειδήσεων. Σε περίπτωση απεικόνισης σε εμπορική ή μη διαφήμιση την σχετική ένσταση δύναται να προβάλλει και ο διαφημιζόμενος, όταν ενάγεται από τον δημιουργό. Αυτονόητο είναι ότι, την ίδια ένσταση, λόγω της αντικειμενικής ενέργειάς της (*in rem*), δύναται να προβάλλει και κάθε (συν)εναγόμενος, που φέρεται ότι συνέδραμε το μέσο μαζικής επικοινωνίας ή τον διαφημιζόμενο στην αναπαραγωγή και διάδοση του έργου. 23. Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1 § 1 και 65 Ν. 2121/1993 συνάγεται ότι το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας είναι αποκλειστικό και απόλυτο (για την έννοια των όρων βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 1, 18/Κοτσίρη), ώστε κάθε προσβολή του να συνιστά καταρχήν παράνομη πράξη, αδικοπραξία δε όταν συντρέχει υπαιτιότητα του προσβολέα. Ο ενάγων δεν απαιτείται να επικαλεσθεί και αποδείξει ότι η προσβολή έγινε χωρίς την άδειά του. Η ύπαρξη νόμιμης άδειας εκμετάλλευσης αποτελεί ένσταση, καταλυτική της αγωγής, την οποία οφείλει να προβάλλει (και κατόπιν να αποδείξει) ο εναγόμενος (βλ. ΑΠ 1493/2009 ΔιΜΕΕ 2010.72, ΕφΑθ 1567/2014 ΔΕΕ 2014.961, ΕφΑθ 6234/2007 ΕλλΔνη 49.589, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 65, 3/Βαγενά). 24. Η μη τήρηση του επιβαλλόμενου από το άρθρο 14 εδ. α` ν. 2121/1993 έγγραφου τύπου επιφέρει την ακυρότητα της δικαιοπραξίας που αφορά άδεια εκμετάλλευσης, η οποία, σύμφωνα με το εδ. β` του ίδιου άρθρου είναι σχετική. Μέχρι την επίκληση της ακυρότητας από τον δημιουργό η δικαιοπραξία παράγει όλα τα έννομα αποτελέσματά της (βλ. ΑΠ 1065/2014 ΔΕΕ 2015.28, ΕφΑθ 8138/2000 ΔΕΕ 2001.60, Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 14, 1, 3, 15- 16/Α. Δεσποτίδου). Συνεπώς, η τήρηση του έγγραφου τύπου δεν αποτελεί υποχρεωτικό περιεχόμενο της ενστάσεως περί υπάρξεως νόμιμης άδειας εκμετάλλευσης (βλ. αμέσως προηγούμενη σκέψη), αφού η τελευταία αναπτύσσει πλήρη ενέργεια, ακόμα και αν ελλείπει αυτός. Από δικονομική άποψη η επίκληση της ακυρότητας λόγω μη τήρησης του έγγραφου τύπου από τον δημιουργό συνιστά αντένσταση, καταλυτική της προαναφερόμενης ένστασης (βλ. ΠολΠρΑθ 5821/2010 ΧρΙΔ 2011.380). 25. Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 17 Ν. 2121/1993 «Η μεταβίβαση της κυριότητας του υλικού φορέα, όπου έχει ενσωματωθεί το έργο, σε πρωτότυπο ή αντίγραφο ή αντίτυπο, δεν επιφέρει μεταβίβαση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και δεν παρέχει στο νέο κτήτορα εξουσίες εκμετάλλευσης του έργου, εκτός αν εγγράφως έχει συμφωνηθεί το αντίθετο ήδη με τον αρχικό δικαιούχο του περιουσιακού δικαιώματος».

Το άρθρο αυτό επιβεβαιώνει την θεμελιώδη για το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας διάκριση μεταξύ δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και δικαιώματος κυριότητας που εδράζεται στον διαχωρισμό μεταξύ υλικού φορέα και έργου. Ο υλικός φορέας συνιστά απλά την ενσώματη παρουσίαση του έργου στον εξωτερικό κόσμο και δεν ταυτίζεται με αυτό (βλ. Κοτσίρη-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 17, 14-15/Δεσποτίδου). Παρέπεται ότι, όταν ο κύριος παραχωρεί σε τρίτο την χρήση ακινήτου έναντι συμφωνημένου μισθώματος ή δωρεάν, δεν επιτρέπει σε αυτόν ταυτόχρονα την άσκηση εξουσιών, που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα του δημιουργού, σύμφωνα με την αρχή «*nemo plus juris ad alium transferre potest,*

quam ipse habet» («ουδείς μετάγει πλέον ου έχει δικαιώματος»· βλ. έτσι κατ' αποτέλεσμα Κοτσιρή-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 17, 7/Δεσποτίδου, όπου, λόγω της ταυτότητας νομικής και πραγματικής αιτίας, προτείνεται η αναλογική εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 17 ν. 2121/1993 στις συμβάσεις που εξ ορισμού επιφέρουν μόνο παραχώρηση της χρήσης του υλικού φορέα του έργου). 26. Ένας ισχυρισμός χαρακτηρίζεται ως ένσταση, όταν ο εναγόμενος καταφάσκει μεν την ιστορική βάση της αγωγής, επικαλείται, όμως, νέα γεγονότα, διάφορα από τα συγκροτούντα την βάση της αγωγής, τα οποία, υπαγόμενα σε αντίθετο, σε σχέση με τον στηρίζοντα το επίδικο δικαίωμα, κανόνα δικαίου, αποτρέπουν την επέλευση της έννομης συνέπειας που δίδεται με την αγωγή. Δηλαδή, η ένσταση προϋποθέτει την ρητή ή σιωπηρή κατάφαση της ιστορικής βάσεως της αγωγής (βλ. Κ. Μπέη, Πολιτική Δικονομία, άρθρο 261 αρ. 22, Αστ. Γεωργιάδη, Η συμβολή του ουσιαστικού δικαίου στη διαμόρφωση των ενστάσεων, στον τόμο «Οι ενστάσεις στην πολιτική δίκη», Πρακτικά του 15ου Συνεδρίου Ε.Ε.Δ., 1992, σελ. 39). Υπό τα δεδομένα αυτά, η ερειδόμενη στο άρθρο 281 ΑΚ ένσταση προϋποθέτει την κατάφαση του επίδικου δικαιώματος, αφού δεν νοείται καταχρηστική άσκηση ανύπαρκτου δικαιώματος.

Αντίθετα, η αμφισβήτηση αυτού (δικαιώματος) αξιολογείται πάντοτε ως άρνηση, απλή ή αιτιολογημένη, της αγωγής, χωρίς να ασκεί έννομη επιρροή ο χαρακτηρισμός του αρνητικού ισχυρισμού από τον εναγόμενο ως ενστάσεως του άρθρου 281 ΑΚ (βλ. ΑΠ 1799/2006 ΧρΙΔ 2007.328, ΕφΘεσ 2187/2008 Βάση Νομικών Δεδομένων «ΝΟΜΟΣ»). 27. Στην προκείμενη περίπτωση, οι εναγόμενες με τις νομότυπα κατατεθείσες προτάσεις τους ισχυρίζονται ότι ο ενάγων παραχώρησε σε αυτές άδεια εκμετάλλευσης φωτογραφιών του επίδικου έργου. Οτι η πρώτη, η δεύτερη και η τέταρτη των εναγομένων ως χρήστριες του κτιρίου είχαν το δικαίωμα αναπαραγωγής εικόνων του τελευταίου σε προωθητικές ενέργειες και διαφημίσεις των προϊόντων που εμπορεύονται. Ότι στο διαφημιστικό φιλμ της εταιρίας με την επωνυμία «.....» απεικονίζονταν περιστασιακά, και συγκεκριμένα για τρία μόνο δευτερόλεπτα, τμήματα της εξωτερικής όψης, αλλά και του εσωτερικού χώρου του ευρισκόμενου μονίμως σε δημόσιο χώρο έργου του ενάγοντος. Τέλος, ότι ο ενάγων ασκεί καταχρηστικώς την αγωγή του, αφού ο ίδιος προέτρεψε εγγράφως τις ίδιες να χρησιμοποιήσουν φωτογραφίες του ακινήτου, και με τον τρόπο αυτό διεκδικεί αποζημίωση την οποία δεν δικαιούται. 28. Ο πρώτος ισχυρισμός αποτελεί ένσταση καταλυτική της αγωγής, η οποία είναι νόμιμη, στηριζόμενη στην διάταξη του άρθρου 13 § 2 Ν. 2121/1993. Ο δεύτερος ισχυρισμός είναι απορριπτέος ως μη νόμιμος, διότι αντίκειται στην διάταξη του άρθρου 17 Ν. 2121/1993, καθώς η χρήση του κτιρίου αυτή καθαυτή δεν επιτρέπει και την άσκηση εξουσιών, που απορρέουν από το περιουσιακό επί του έργου δικαίωμα (βλ. σκέψη 25). Ο τρίτος ισχυρισμός συνιστά ένσταση καταλυτική της αγωγής (αμφοτέρων των βάσεων της, κύριας και επικουρικής), η οποία είναι νόμιμη, ερειδόμενη στις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 26 και 28Γ ν. 2121/1993, μόνο όσον αφορά το - ορατό από τους χρήστες του δημοσίου χώρου - τμήμα της εξωτερικής όψης που συμπεριελήφθη στο διαφημιστικό φιλμ (βλ. σκέψη 18).

Ο τελευταίος ισχυρισμός ταυτίζεται εν μέρει με το πραγματικό της πρώτης ως άνω ένστασης (άδεια εκμετάλλευσης), κατά δε τα λοιπά (διεκδίκηση αποζημίωσης που δεν δικαιούται) αξιολογείται από το Δικαστήριο ως άρνηση (βλ. σκέψη 26). 29. Παράγωγα θεωρούνται τα έργα επεξεργασίας, δηλαδή τα έργα που έχουν προέλθει από την διασκευή, προσαρμογή, τροποποίηση ή οποιαδήποτε μετατροπή προϋφιστάμενου έργου, χωρίς αναγκαία το τελευταίο να είναι πρωτότυπο. Κύριο χαρακτηριστικό των παράγωγων έργων είναι ότι εξαρτούν την ύπαρξή τους από προϋφιστάμενο έργο, επί του οποίου στηρίζονται, και ότι η εκμετάλλευσή τους προϋποθέτει κατ' άρθρο 2 § 2 την άδεια του δημιουργού του αρχικού έργου, εφόσον τα πρωτότυπα στοιχεία

του τελευταίου είναι αναγνωρίσιμα στο «νέο» έργο (βλ. Κοτσιρή-Σταματούδη, Ερμ. ν. 2121/1993, α. 2, 81-82, 84-85/Σταματούδη). Συνεπώς, η προσβολή του παράγωγου έργου αποτελεί ταυτόχρονα προσβολή και των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί του αρχικού έργου (βλ. Γ. Κουμάντο, ό.π., σελ. 139, Χ. Τσίγκου, Πνευματική ιδιοκτησία Λημματογραφημένη ερμηνεία, 2008, στο λήμμα «Παράγωγα έργα», σελ. 367 αρ. 4). Παράγωγο έργο δύναται να αποτελεί και η φωτογραφία αρχιτεκτονικού έργου [βλ. ad hoc Newell, Bryce Clayton, Freedom of Panorama: A Comparative Look at International Restrictions on Public Photography (November 15, 2010), 44 Creighton Law Review, σελ. 405, 410-411]. 30. Από την εκτίμηση των ένορκων καταθέσεων των μαρτύρων, που εξετάσθηκαν νομότυπα στο ακροατήριο του Δικαστηρίου (βλ. τα ταυτάριθμα πρακτικά της δίκης), των με αριθμό 4.061/14.1.2014, 4.062/14.1.2014 και 4.063/14.1.2014 ενόρκων βεβαιώσεων των μαρτύρων, ..., ενώπιον της συμβολαιογράφου Αθηνών, Δ. Χ., που νόμιμα επικαλείται και προσκομίζει ο ενάγων, με πρωτοβουλία του οποίου λήφθηκαν μετά από νομότυπη και εμπρόθεσμη κατ' άρθρο 270 § 2 εδ. γ' ΚΠολΔ κλήτευση των εναγομένων (βλ. τις με αριθμό 7912Γ`/30.12.2013, 7913Γ`/30.12.2013, 7919Γ`/30.12.2013 εκθέσεις επίδοσης του δικαστικού επιμελητή στο Πρωτοδικείο Αθηνών, ..., καθώς και την από 5.12.2013 ένορκη δήλωση επίδοσης του Ιδιώτη Δικαστικού Επιδότη ....., των με αριθμό 5821/27.8.2014 και 5821/27.8.2014 ενόρκων βεβαιώσεων των μαρτύρων, ..., ενώπιον της συμβολαιογράφου Αθηνών, ..., που νόμιμα επικαλούνται και προσκομίζουν οι εναγόμενες, με πρωτοβουλία των οποίων λήφθηκαν μετά από νομότυπη και εμπρόθεσμη κατ' άρθρο 270 § 2 εδ. γ' ΚΠολΔ κλήτευση του ενάγοντος (βλ. την με αριθμό 2280Α`/22.8.2014 έκθεση επίδοσης της δικαστικής επιμελήτριας στο Πρωτοδικείο Αθηνών, ..., και των εγγράφων, που οι διάδικοι νόμιμα επικαλούνται και προσκομίζουν, αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: 31. Ο ενάγων είναι αρχιτέκτονας-μηχανικός, απόφοιτος της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Τεχνικού Πανεπιστημίου της Βουδαπέστης και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στον τομέα της Αρχιτεκτονικής Εσωτερικών Χώρων του Πολυτεχνείου της Καταλονίας (Βαρκελώνης). Συμμετείχε σε ερευνητική εργασία στα πλαίσια διδακτορικού προγράμματος στην Αρχιτεκτονική Σχολή της Βαρκελώνης με τίτλο «El Sentido De la Arquitectura Moderna». Συνεργάστηκε με αρχιτεκτονικά γραφεία στη Βαρκελώνη, ενώ είναι ιδρυτικό μέλος και υπεύθυνος μελετών του εδρεύοντος στην Αθήνα γραφείου με τον διακριτικό τίτλο «Α....». Έχει συμμετάσχει σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς αποσπώντας διακρίσεις. Παράλληλα, αρθρογραφεί στον ελληνικό και διεθνή τύπο σε θέματα αρχιτεκτονικής. Είναι μέλος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ) και του Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου (ΕΤΕΚ). 32. Η πρώτη εναγόμενη ανώνυμη εταιρία συστάθηκε το έτος 2002 με την επωνυμία «Χ.....» και με καταστατικό σκοπό, μεταξύ άλλων, την χονδρική ή λιανική εμπορία ειδών τροφίμων, ποτών, αφεψημάτων, καφέδων και λοιπών συναφών ειδών, την εισαγωγή και εξαγωγή των ειδών αυτών, καθώς και την διανομή και εμπορία όλων των ανωτέρω ειδών για λογαριασμό της ίδιας ή τρίτων. Το έτος 2012 η επωνυμία της τροποποιήθηκε σε «.....». Εδρεύει στα ..... και δραστηριοποιείται στην παρασκευή και εμπορία του καφέ τύπου «espresso» υπό το σήμα «.....». 33. Η δεύτερη εναγόμενη ανώνυμη εταιρία συστάθηκε το έτος 1994 με καταστατικό σκοπό, μεταξύ άλλων, την χονδρική ή λιανική εμπορία ειδών τροφίμων, ποτών, αφεψημάτων, καφέδων και λοιπών συναφών ειδών, την εισαγωγή και εξαγωγή των ειδών αυτών, καθώς και την διανομή και εμπορία όλων των ανωτέρω ειδών για λογαριασμό της ίδιας ή τρίτων. Εδρεύει στην ..... και δραστηριοποιείται στην εισαγωγή και διανομή στην Ελλάδα καφέ τύπου «espresso» υπό το σήμα «.....», ο οποίος παρασκευάζεται στην Ιταλία. 34. Η τρίτη εδρεύουσα στην ..... εναγόμενη ανώνυμη εταιρία είναι δικαιούχος των με αριθμό F151256 και F155337 σύνθετων αλλοδαπών σημάτων «.....» που

διακρίνουν, μεταξύ άλλων, προϊόντα καφέ και υποκατάστατων καφέ (κλάση 30). Έχει παραχωρήσει άδεια χρήσεως των παραπάνω σημάτων στην πρώτη εναγομένη και δεν αναπτύσσει οποιαδήποτε εμπορική δραστηριότητα στην Ελλάδα. 35.

Η τέταρτη εναγόμενη ανώνυμη εταιρία συστάθηκε το έτος 2003 με καταστατικό σκοπό, μεταξύ άλλων, την εισαγωγή μηχανημάτων παραγωγής, παρασκευής, συσκευασίας κλπ. τροφίμων και ποτών, την παροχή υπηρεσιών επισκευής και συντήρησης των μηχανημάτων αυτών, καθώς επίσης την κατασκευή κατοικιών, γραφείων, βιομηχανοστασίων, καταστημάτων, εμπορικών κέντρων και λοιπών πάσης φύσεως οικοδομημάτων επί ιδιόκτητων ή αλλότριων οικοπέδων με σκοπό την εκμετάλλευση ή και μεταπώληση. Εδρεύει στην ..... 36. Άπασες οι εναγόμενες έχουν κοινή κατά βάση μετοχική σύνθεση, με την σημείωση ότι στο μετοχικό κεφάλαιο της τρίτης εναγόμενης εταιρίας συμμετέχουν και έτερα πρόσωπα ως «δικαιούχοι ιδιοκτήτες» (beneficiary owners). Επίσης, τα διοικητικά συμβούλια της πρώτης, δεύτερης και τέταρτης των εναγομένων απαρτίζονται εν μέρει από τα ίδια πρόσωπα. Οι ημεδαπές εναγόμενες εταιρίες έχουν αναπτύξει συνέργειες κατά την άσκηση των εμπορικών δραστηριοτήτων τους, οι οποίες, όμως, παραμένουν διακριτές, ακριβώς διότι η πρώτη και η δεύτερη των εναγομένων εμπορεύονται είδη καφέ υπό διαφορετικά σήματα και αναπτύσσουν ξεχωριστή πολιτική προωθήσεώς τους απευθυνόμενες σε ανάμοιο σε μεγάλο βαθμό πελατολόγιο. 37. Το έτος 2009 η τέταρτη εναγομένη ανέθεσε στην τεχνική κατασκευαστική εταιρία με τον τίτλο «.....» την ανέγερση βιομηχανικού κτιρίου αποθήκευσης συσκευασίας ειδών διατροφής με γραφεία σε ακίνητο κυριότητάς της (τέταρτης εναγομένης), ευρισκόμενο στην ....., στην οδό ..... αρ. ..., με σκοπό να χρησιμοποιηθεί για τους σκοπούς της εμπορίας της πρώτης και δεύτερης των εναγομένων ως χώρος αποθήκευσης και ως χώρος γραφείων για τις εργασίες διακίνησης (υπηρεσίες logistics). 38. Η εργολάβος εταιρία ανέθεσε έναντι αμοιβής 30.000 € περίπου την αρχιτεκτονική μελέτη στον ενάγοντα, ο οποίος συνέταξε τα αρχιτεκτονικά σχέδια του κτιρίου με γνώμονα την ένταξή του στο φυσικό του περιβάλλον, την περιβαλλοντική του απόδοση και την ενεργειακή του κατανάλωση με την ελαχιστοποίηση του ενεργειακού του αποτυπώματος, καθώς και την επίτευξη ενός άρτιου αισθητικού αποτελέσματος με έναν ιδιαίτερα πρωτότυπο σχεδιασμό και την χρήση και συνδυασμό ιδιαίτερων και πρωτότυπων στοιχείων και υλικών.

Έτσι, ο ενάγων επέλεξε την σύνθεση του αποθηκευτικού χώρου, επιφάνειας 1.485,88 τ.μ., και του διώροφου χώρου γραφείων, επιφάνειας 240,68 τ.μ. ανά όροφο, σε έναν ενιαίο κτιριακό όγκο, προκειμένου να ελαχιστοποιήσει τις θερμικές απώλειες και τις ενεργειακές απαιτήσεις σε ψύξη και θέρμανση λόγω της μειωμένης επιφάνειας των όψεών του. Εξάλλου, ο αποθηκευτικός χώρος καλύφθηκε εξωτερικώς με χαλύβδινο πάνελ πετροβάμβακα 60 χιλιοστών, χρώματος ανοικτού γκρι, το οποίο αντανakλά τις ακτίνες του ήλιου και δρα ως καθρέπτης, εντάσσοντας το κτίριο στον περιβάλλοντα χώρο. Παράλληλα, ο ενάγων επεδίωξε την μείωση της κατανάλωσης του ηλεκτρικού ρεύματος με την εκμετάλλευση στο έπακρο του φυσικού φωτός, τοποθετώντας μεταλλικά διάτρητα φύλλα CorTen στις όψεις του χώρου των γραφείων ανάλογα με τον προσανατολισμό του κτιρίου και την συμπεριφορά του σε σχέση με την κίνηση του ηλίου. Τα μεταλλικά αυτά φύλλα παράγονται από μεγάλης αντοχής οξειδωμένο κράμα χάλυβα, που σχηματίζει ένα προστατευτικό κάλυμμα οξειδωσης, όταν εκτίθεται στην ατμόσφαιρα. Ο ενάγων επέλεξε το υλικό αυτό για τον πρόσθετο λόγο ότι το χρώμα του, καστανέρυθρο αρχικά, πιο σκούρο αργότερα, παραπέμπει στο χρώμα των κόκκων «ψημένου» καφέ, το οποίο είναι και το προϊόν που κυρίως αποθηκεύεται στο επίδικο κτίριο, ενώ με το χρώμα αυτό και τα ακανόνιστα «νερά» επιτυγχάνεται η ομαλή ένταξη του κτιρίου στο φυσικό του περιβάλλον. 39. Υπό τα δεδομένα αυτά, το Δικαστήριο

κρίνει, λαμβάνοντας υπόψη την ένταξη του επίδικου κτιρίου στον περιβάλλοντα χώρο, τον προσανατολισμό του, τον προσδιορισμό συγκεκριμένων διαστάσεων των όψεών του, την επιλογή ιδιαίτερων υλικών, χρωμάτων και μεγεθών, καθώς και τον επιτυχή συνδυασμό όλων αυτών των παραγόντων και υλικών προς μείωση των ενεργειακών αναγκών του, ότι συγκεντρώνει τα αναγκαία για τον χαρακτηρισμό του ως πρωτότυπου κριτήρια, αφού κάτω από τις ίδιες συνθήκες και με τους ίδιους στόχους κανείς άλλος δημιουργός δεν θα δημιουργούσε κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων το ίδιο αρχιτεκτονικό έργο (βλ. σκέψεις 4-5). 40.

Η κρίση του Δικαστηρίου επιρρωννύεται από το αποτέλεσμα της συμμετοχής του ενάγοντος στην έκθεση με τίτλο «7η Biennale Νέων Ελλήνων Αρχιτεκτόνων», που διοργανώθηκε από το Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής το χρονικό διάστημα από 21 Νοεμβρίου 2012 έως 13 Ιανουαρίου 2013 στο Μουσείο Μπενάκη. Πράγματι, η Επιτροπή Επιλογής Εργων της 7ης Biennale κατέταξε το επίδικο έργο στην κατηγορία των «διακριθέντων έργων προς έκθεση» με βασικά κριτήρια αξιολόγησης την σχέση του με την καινοτομία, την αλληλεπίδραση με τον δημόσιο χώρο, την σημασία των λεπτομερειών και την αποφυγή των χρόνιων επαναλήψεων (βλ. σελ. 11 και 16 του καταλόγου της έκθεσης που επικαλείται και προσκομίζει ο ενάγων ως σχετικό με αριθμό 27). 41. Ο ενάγων, αμέσως μετά την αποπεράτωση του κτιρίου το ίδιο έτος, ανέθεσε το έργο της φωτογραφισέως του στον ..... , επαγγελματία φωτογράφο, ενόψει της συμμετοχής του στην προαναφερόμενη αρχιτεκτονική έκθεση.

Σε μία εκ των φωτογραφιών που έλαβε ο τελευταίος απεικονίζεται τμήμα εσωτερικού διαδρόμου του κτιρίου, ο οποίος οριοθετείται δεξιά (σε σχέση με την θέση του λήπτη της φωτογραφίας) από την πλευρά του κτιρίου, που συνορεύει με τον κήπο, και αριστερά από τον εσωτερικό χώρο του κτιρίου, όπου ευρίσκονται τα γραφεία. Στην πλευρά που συνορεύει με τον κήπο είναι τοποθετημένα τα μεταλλικά διάτρητα φύλλα CorTen, από τα οποία διέρχεται το φυσικό φως, ώστε να δημιουργούνται στον εσωτερικό χώρο αντανάκλασεις με άρτιο αισθητικό αποτέλεσμα. Η φωτογραφία συνιστά παράγωγο πρωτότυπο έργο (η προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας του φωτογράφου δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας δίκης), βασισμένο σε τμήμα του προϋπάρχοντος επίδικου κτιρίου, το οποίο αφενός μεν είναι αναγνωρίσιμο και στο «νέο» έργο, αφετέρου δε εμφανίζει τα προαναφερόμενα ως προς την επιλογή και συνδυασμό των υλικών στοιχεία πρωτοτυπίας (βλ. σκέψεις 38 και 39). 42. Στις 18 Σεπτεμβρίου του έτους 2012 ο ενάγων αναπαρήγαγε τις φωτογραφίες που έλαβε ο παραπάνω φωτογράφος σε ψηφιακό δίσκο (CD), τον οποίο απέστειλε ταχυδρομικώς στην Μ. Κ., διευθύντρια του διαφημιστικού τμήματος της δεύτερης εναγομένης, με πρόθεση να διανεμηθεί περαιτέρω σε όλες τις εναγόμενες (βλ. σελ. 19 της προσθήκης στις προτάσεις του ενάγοντος). Ταυτοχρόνως, ενημέρωσε την παραλήπτρια του ψηφιακού δίσκου για την αποστολή με ηλεκτρονική επιστολή (email) με τίτλο «ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ ..... Project» και με το ακόλουθο περιεχόμενο: «Μ... καλησπέρα, Σου αποστέλλω με το ταχυδρομείο CD με τις φωτογραφίες και τις πληροφορίες του έργου για οποιαδήποτε δημοσίευση τις χρειαστείτε. Υπάρχει και κείμενο στα Αγγλικά. Σας παρακαλώ κοινοποίησε το στην κα ..... Προσκλήσεις για τα εγκαίνια της έκθεσης θα σας αποστείλω επίσης ταχυδρομικώς. Πόσες θα χρειαστείτε? Επίσης στο CD, αλλά και στο επισυναπτόμενο newsletter, θα δείτε και ένα άλλο έργο μας που προβλήθηκε ιδιαίτερα και επίσης θα εκτεθεί στην έκθεση. Την επέκταση ενός πολυτελούς ξενοδοχείου στην Πάρο. Το τεύχος των Ελληνικών Κατασκευών θα είναι διαθέσιμο σε λίγες μέρες. Τον επόμενο ή μεθεπόμενο μήνα το έργο θα δημοσιευθεί στο περιοδικό ΚΤΙΡΙΟ... Βρίσκομαι σε διαπραγματεύσεις ήδη για την δημοσίευση του σε διεθνή περιοδικά και sites. Επίσης, το έργο θα προταθεί, χωρίς να είναι σίγουρο ακόμη, για να

εκπροσωπήσει την Ελλάδα σε Διεθνή Διαγωνισμό Υλοποιημένου Αρχιτεκτονικού Έργου στο Πιράνο της Σλοβενίας. Θα σας κρατώ ενήμερους». Από την ανάγνωση του κειμένου της επιστολής συνάγεται ότι ο ενάγων δεν παραχώρησε σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο άδεια εκμετάλλευσης του επίδικου αρχιτεκτονικού έργου. Συγκεκριμένα, ο ενάγων, αφενός μεν αναφέρεται σε «δημοσίευση», λέξη που παραπέμπει σε καταχώριση στον ημερήσιο ή περιοδικό τύπο και σε περιοδικά γενικής ή ειδικής ύλης, όπως τα κατονομαζόμενα στην ίδια επιστολή περιοδικά ειδικού τύπου με τίτλους «.....» και «.....», αφετέρου δε συμπεριέλαβε στον ψηφιακό δίσκο κείμενο με πληροφορίες για το έργο τόσο στην ελληνική όσο και στην αγγλική γλώσσα. Από τα προδιαληφθέντα, αλλά και από το γεγονός της αναπαραγωγής στον παραπάνω ψηφιακό δίσκο εικόνων από έτερο έργο του, ήτοι την επέκταση ενός πολυτελούς ξενοδοχείου στην Πάρο, καταδεικνύεται ότι αποκλειστικός σκοπός του ενάγοντος ήταν η προώθηση της συμμετοχής του στην προαναφερόμενη αρχιτεκτονική έκθεση, καθώς και η προβολή της γενικότερης επαγγελματικής αξίας του ως αρχιτέκτονα μηχανικού. 43. Περαιτέρω, η πρώτη εναγομένη έκανε χρήση της αναλυτικώς περιγραφόμενης στην σκέψη με αριθμό 41 φωτογραφίας στα πλαίσια της συμμετοχής της στην πανελλήνια έκθεση τροφίμων και ποτών με τίτλο «8η ΧΟΡΕΚΑ», η οποία έλαβε χώρα το χρονικό διάστημα από 8 έως 11 Φεβρουαρίου 2013 στο εκθεσιακό κέντρο «Metropolitan Expo». Ειδικότερα, η πρώτη εναγομένη αναπαρήγαγε την φωτογραφία, αφενός μεν μεγεθυσμένη, ώστε να αποτελεί το φόντο του εκθεσιακού περιπτέρου της, αφετέρου δε ως επένδυση των συσκευασιών (σακουλών), με τις οποίες διένειμε τα προϊόντα της στο κοινό υπό το σήμα «.....». Σημειωτέον ότι, παρά την μεγέθυνση της φωτογραφίας, ώστε να καταλαμβάνει την μεγαλύτερη πλευρά του εκθεσιακού περιπτέρου, το αρχιτεκτονικό έργο παρέμενε αναγνωρίσιμο στον επισκέπτη και δεν γινόταν αντιληπτό ως ένα αφηρημένο μοτίβο χρωμάτων, όπως αβάσιμα ισχυρίζεται η πρώτη εναγομένη.

Άλλωστε, στο φόντο υπήρχε ευμεγέθης και ευκρινής ένδειξη με έντονα φωτεινά γράμματα περί του ότι απεικόνιζε την εξωτερική πλευρά του επίδικου κτιρίου. Ούτε στο φόντο, ούτε στις συσκευασίες ανεγράφη το όνομα του ενάγοντος ως δημιουργού του αρχιτεκτονικού έργου, καίτοι τέτοια μνεία ήταν πρακτικώς εφικτή υπό τις περιστάσεις. Η αναπαραγωγή της εικόνας του επίδικου έργου, η διανομή των συσκευασιών που έφεραν αυτήν και η παρουσίασή της στο κοινό ως φόντο του εκθεσιακού περιπτέρου δεν επεκτάθηκε χρονικά πέρα από τις 11 Φεβρουαρίου 2013, οπότε και έληξε η έκθεση. Εκτοτε, δεν προέβη η πρώτη εναγομένη σε έτερη παρόμοια προσβολή. 44. Με τις πράξεις αυτές η πρώτη εναγομένη προσέβαλε υπαίτιως τόσο το περιουσιακό δικαίωμα του ενάγοντος στο επίδικο αρχιτεκτονικό έργο, και συγκεκριμένα τις εξουσίες απαγόρευσης της αναπαραγωγής, της διανομής και της παρουσίασης του έργου στο κοινό (βλ. σκέψεις 6-8), όσο και το ηθικό δικαίωμά του, και ειδικότερα την εξουσία αναγνώρισης της πατρότητας (βλ. σκέψη 9) και την εξουσία απαγόρευσης κάθε έμμεσης μεταβολής του έργου αναγόμενης στις συνθήκες παρουσιάσεώς του στο κοινό (βλ. σκέψη 10). 45. Η υπαιτιότητα του νόμιμου εκπροσώπου της πρώτης εναγομένης συνάγεται, πέρα από αυτές καθαυτές της πράξεις προσβολής, και από το πραγματικό γεγονός της σύστασης και λειτουργίας διαφημιστικού τμήματος (διευθύντρια του οποίου ήταν η εξετασθείσα στο ακροατήριο του Δικαστηρίου μάρτυρας των εναγομένων), το οποίο, όπως και σε κάθε άλλη επιχείρηση, σύμφωνα με τα διδάγματα της κοινής πείρας, σχεδιάζει την πολιτική προώθησης των προϊόντων εν γνώσει του νομοθετικού καθεστώτος περί προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, αθέμιτου ανταγωνισμού κλπ. (βλ. τα κατατιθέμενα από την μάρτυρα των εναγομένων στην σελ. 13 των ταυτάρθρων με την παρούσα πρακτικών).

Δηλαδή, ο νόμιμος εκπρόσωπος της πρώτης εναγομένης προέβη στις ως άνω πράξεις εν γνώσει της υποχρέωσης λήψης προηγούμενης άδειας από τον ενάγοντα. 46.

Εξάλλου, αποδείχθηκε ότι η συνήθως καταβαλλόμενη σε αρχιτέκτονα-μηχανικό αμοιβή για το είδος της εκμετάλλευσης που η πρώτη εναγομένη έκανε χωρίς άδεια, ήτοι μεγέθυνση και χρήση ως φόντου της εικόνας του επίδικου κτιρίου προς κάλυψη της μεγαλύτερης πλευράς περιπτέρου σε μία έκθεση, που αναμένεται να υποδεχθεί πάνω από 100.000 επισκέπτες, καθώς και χρήση της εικόνας ως επένδυσης σε συσκευασίες υπό εμπορικό σήμα, παραχθείσες σε ποσότητες τέτοιες, ώστε να διανεμηθούν σε ένα ικανό ποσοστό αυτών των επισκεπτών, ανέρχεται στο ποσό των 7.000 €, το δε διπλάσιο της αμοιβής αυτής είναι το ελάχιστο καταβλητέο για την αποκατάσταση της περιουσιακής ζημίας του ενάγοντος σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 65 § 2 εδ. β` ν. 2121/1993. 47. Από την ανωτέρω αδικοπραξία της πρώτης εναγομένης ο ενάγων υπέστη ηθική βλάβη, για την χρηματική ικανοποίηση της οποίας το Δικαστήριο κρίνει ότι πρέπει να του επιδικασθεί το ποσό των 2.000 €, το οποίο κρίνεται εύλογο και δίκαιο με βάση τον βαθμό πταίσματος του νόμιμου εκπροσώπου της πρώτης εναγομένης, τις συνθήκες τέλεσης του αδικήματος, το είδος, την βαρύτητα και την έκταση της προσβολής, την οικονομική κατάσταση των διαδίκων (ενάγοντος και πρώτης εναγομένης), καθώς και την κοινωνική κατάσταση του ενάγοντος. 48. Σημειωτέον ότι, από κανένα αποδεικτικό στοιχείο δεν προκύπτει ότι η δεύτερη, η τρίτη και η τέταρτη των εναγομένων συμμετείχαν με οποιονδήποτε τρόπο στην περιγραφόμενη στην σκέψη 43 υπαίτια και παράνομη προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας του ενάγοντος. Χαρακτηριστικό είναι ότι η πρώτη εναγομένη κατέβαλε το σύνολο των εξόδων για την συμμετοχή της στην έκθεση και την κατασκευή του εκθεσιακού περιπτέρου (βλ. τα τρία τιμολόγια παροχής υπηρεσιών που επικαλούνται και προσκομίζουν οι εναγόμενες ως σχετικό 13), ενώ κατά την διάρκεια της έκθεσης προωθούσε και διένειμε αποκλειστικώς και μόνο τα προϊόντα καφέ που εμπορεύεται η ίδια υπό το σήμα «.....». 49. Εξάλλου, τον Σεπτέμβριο του έτους 2012 η τέταρτη των εναγομένων παρέσχε έναντι αμοιβής 500 € στην διαφημιστική εταιρία με την επωνυμία «.....» την άδεια να γυρίσει διαφημιστικό φιλμ στον προαύλιο χώρο, καθώς και σε συγκεκριμένο τμήμα του εσωτερικού χώρου του επίδικου κτιρίου. Στο διαφημιστικό φιλμ, το οποίο έφερε τον τίτλο «ΠΙΟ ΓΡΗΓΟΡΑ», είχε συνολική διάρκεια ενός λεπτού και πέντε δευτερολέπτων και προωθούσε την παροχή από την εταιρία με την επωνυμία «.....» υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο τέταρτης γενιάς (4G), αναπαράγονταν εικόνες της εξωτερικής όψης και του εσωτερικού χώρου του κτιρίου. Συγκεκριμένα, στο 32ο δευτερόλεπτο παρουσιάζεται η πρόσοψη του ανελκυστήρα του ισογείου, στο 38ο δευτερόλεπτο η λήψη επικεντρώνεται σε σταθμευμένα οχήματα στον προαύλιο υπαίθριο χώρο του κτιρίου, πάνω δε από αυτά παρουσιάζεται ένα μικρό τμήμα της πρόσοψης του χώρου των γραφείων, επενδεδυμένης με τα διάτρητα μεταλλικά φύλλα CorTen, και στο 39ο δευτερόλεπτο απεικονίζεται η κεντρική υάλινη είσοδος του κτιρίου, όπως την βλέπει κάποιος ευρισκόμενος εντός του κτιρίου. Το διαφημιστικό φιλμ μεταδόθηκε μέσω της τηλεόρασης και παρουσιάσθηκε στο κοινό μέσω του διαδικτύου. 50.

Τα τμήματα του εσωτερικού χώρου του κτιρίου που αναπαράγονται στο 32ο και στο 39ο δευτερόλεπτο στερούνται πρωτοτυπίας και, συνεπώς, δεν τυγχάνουν της προστασίας του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας (βλ. σκέψη 5). Άλλωστε, την έλλειψη πρωτοτυπίας τους συνομολογεί έμμεσα και ο ενάγων με την προσθήκη στις προτάσεις του (βλ. σελ. 15, όπου και παραδοχή ότι: «σε περίπτωση που οι εναγόμενες εταιρίες είχαν περιοριστεί αποκλειστικά και μόνο στη λήψη πλάνων από το ασανσέρ και την κεντρική είσοδο του έργου μου, τότε, φυσικά, και δεν θα απασχολούσα την Ελληνική Δικαιοσύνη»). Αντίθετα, το καλυπτόμενο με διάτρητα μεταλλικά

φύλλα τμήμα της εξωτερικής πρόσοψης του επίδικου κτιρίου, το οποίο αναπαράγεται στο 38ο δευτερόλεπτο, διαθέτει τα αναγκαία στοιχεία πρωτοτυπίας ως προελέχθη (βλ. σκέψεις 38-39). Πάντως, η απεικόνιση της εξωτερικής πρόσοψης, η οποία είναι ορατή από τους χρήστες του παρακείμενου δημόσιου χώρου, είναι μερική και χρονικώς περιορισμένη, ήτοι φευγαλέα, για ένα μόνο δευτερόλεπτο σε ένα διαφημιστικό φιλμ συνολικής διάρκειας εξήντα πέντε δευτερολέπτων, ενώ έχει δευτερεύοντα και επουσιώδη χαρακτήρα, αφού ο φακός της κάμερας εστιάζει στα σταθμευμένα στον προαύλιο χώρο οχήματα. Μάλιστα, η συγκεκριμένη χρήση είναι περιορισμένη τόσο από ποσοτική όσο και από ποιοτική άποψη, αφού πρόκειται για περιστασιακή - σύμφωνα με τα ανωτέρω - αναπαραγωγή εικόνας κτιρίου σε εμπορική διαφήμιση, συνδεδεμένη στενώς με το δικαίωμα στην πληροφόρηση (βλ. σκέψη 15), δεν είναι ανταγωνιστική των τρόπων εκμετάλλευσης του επίδικου έργου, καθώς ο ενάγων δύναται να εκμεταλλευθεί την εικόνα του κτιρίου για διαφημιστικούς σκοπούς (ως βασικό θέμα της - όποιας - αναπαραγωγής), και δεν συνεπάγεται μία δυσανάλογη απώλεια εισοδήματος του ενάγοντος. 51. Τέλος, δεν υπήρξε προσβολή του ηθικού δικαιώματος του ενάγοντος επί του έργου, αφενός μεν διότι η αναγραφή του ονόματός του στο διαφημιστικό φιλμ ήταν πρακτικώς ανέφικτη, αφετέρου δε επειδή η πλήρωση των προϋποθέσεων των άρθρων 26 και 28Γ ν. 2121/1993 (βλ. την αμέσως προηγούμενη σκέψη) δεν επιτρέπει σε αυτόν να επικαλεσθεί έμμεση μεταβολή του έργου, οφειλόμενη στην ανάρμοστη - κατά τον ίδιο - χρήση του για διαφημιστικούς σκοπούς (βλ. σκέψη 21). 52. Κατόπιν τούτων, το Δικαστήριο κρίνει ότι πρέπει: α) να απορριφθούν οι υποκειμενικώς σωρευθείσες εναντίον της δεύτερης, τρίτης και τέταρτης των εναγομένων αγωγές ως αβάσιμες στην ουσία τους τόσο κατά την κύρια όσο και κατά την επικουρική βάση τους, δεκτής γενομένης της τρίτης προβληθείσας ένστασης ως ουσία βάσιμης (όσον αφορά την αγωγική βάση περί προσβολής του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας από την τηλεοπτική διαφήμιση), β) να γίνει δεκτή εν μέρει η υποκειμενικώς σωρευθείσα εναντίον της πρώτης εναγομένης αγωγή ως βάσιμη στην ουσία της, απορριπτομένης της πρώτης ενστάσεως ως ουσιαστικά αβάσιμης (βλ. σκέψη 42), γ) να υποχρεωθεί η πρώτη εναγομένη να παραλείπει στο μέλλον την προσβολή, ήτοι την εγγραφή, αναπαραγωγή, διανομή και παρουσίαση στο κοινό του επίδικου έργου, καθώς και οποιαδήποτε πράξη εκμεταλλεύσεώς του, δ) να απειληθεί σε βάρος της πρώτης εναγομένης χρηματική ποινή ύψους δυο χιλιάδων εννιακοσίων τριάντα πέντε ευρώ (2.935 €) για κάθε παράβαση της υποχρέωσης παράλειψης, ε) να υποχρεωθεί η πρώτη εναγομένη να καταβάλει στον ενάγοντα το ποσό των δεκαέξι χιλιάδων ευρώ [(7.000 x 2) + 2.000 = 16.000] με τον νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής και στ) να διαταχθεί η με επιμέλεια του ενάγοντος και με δαπάνες της πρώτης εναγομένης δημοσίευση περιλήψεως της απόφασης στις εκδιδόμενες στην Αθήνα εφημερίδες «.....» και «.....». Το αίτημα περί άρσης της προσβολής όσον αφορά την αδικοπραξία της πρώτης εναγομένης είναι απορριπτό ως αβάσιμο στην ουσία του, αφού ήδη από την επόμενη ημέρα της λήξεως της έκθεσης «8η ΧΟΡΕΚΑ», ήτοι από 12.2.2013, έπαυσε η προσβολή (βλ. ΠολΠρΑθ 3613/2010 ΝΟΜΟΣ σκέψη 48, πρβλ. Ε. Κιουπτσίδου, ό.π., σελ. 190).

Επίσης, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι για την κήρυξη της απόφασης προσωρινά εκτελεστής, ούτε η καθυστέρηση στην εκτέλεση μπορεί να προκαλέσει σημαντική ζημία στον ενάγοντα. Για τον λόγο αυτό το οικείο αίτημα είναι απορριπτό ως ουσία αβάσιμο. Τέλος, ο ενάγων πρέπει να καταδικασθεί στην δικαστική δαπάνη της δεύτερης, τρίτης και τέταρτης των εναγομένων, ενόψει της ήττας του όσον αφορά τις υποκειμενικώς σωρευθείσες εναντίον τους αγωγές, όπως ειδικότερα ορίζεται στο διατακτικό (άρθρα 176, 191 § 2 ΚΠολΔ). Ομοίως, η πρώτη εναγομένη πρέπει να καταδικασθεί στην εν μέρει δικαστική δαπάνη του ενάγοντος, η οποία

αντιστοιχεί στην έκταση της ήττας της, κατά τα ειδικότερα στο διατακτικό οριζόμενα (άρθρα 178 § 1 και 191 § 2 ΚΠολΔ).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Θεωρεί καταργηθείσα την δίκη ως προς την πέμπτη εναγομένη.

Δικάζει αντιμωλία των λοιπών διαδίκων.

Απορρίπτει τις υποκειμενικώς σωρευθείσες εναντίον της δεύτερης, τρίτης και τέταρτης των εναγομένων αγωγές.

Επιβάλλει σε βάρος του ενάγοντος τα δικαστικά έξοδα της δεύτερης, τρίτης και τέταρτης των εναγομένων, το ύψος των οποίων καθορίζει στο ποσό των εννιακοσίων ευρώ (900,00 €).

Δέχεται εν μέρει την υποκειμενικώς σωρευθείσα εναντίον της πρώτης εναγομένης αγωγή.

Υποχρεώνει την πρώτη εναγομένη να παραλείπει στο μέλλον την προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας του ενάγοντος, ήτοι την εγγραφή, αναπαραγωγή, διανομή και παρουσίαση στο κοινό του αναφερόμενου στο σκεπτικό της παρούσας αρχιτεκτονικού έργου, καθώς και οποιαδήποτε πράξη εκμεταλλεύσεώς του.

Απειλεί την πρώτη εναγομένη με χρηματική ποινή ύψους δυο χιλιάδων εννιακοσίων τριάντα πέντε ευρώ (2.935 €) για κάθε παράβαση της αμέσως προηγούμενης διάταξης.

Υποχρεώνει την πρώτη εναγομένη να καταβάλει στον ενάγοντα το ποσό των δεκαέξι χιλιάδων ευρώ (16.000,00 €) με τον νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής.

Διατάσσει την με επιμέλεια του ενάγοντος και με δαπάνες της πρώτης εναγομένης δημοσίευση περιλήψεως της απόφασης στις εκδιδόμενες στην Αθήνα εφημερίδες «.....» και «.....».

Επιβάλλει σε βάρος της πρώτης εναγομένης ένα μέρος των δικαστικών εξόδων του ενάγοντος, το ύψος των οποίων καθορίζει στο ποσό των πεντακοσίων ευρώ (500,00 €).